

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEO

toimintakertomus

2005

Kirjoittajat: Marja-Liisa Hyvönen, Tanja Koskela, Hillevi Kotiranta, Jarkko Mäntynen, Janne Vilkuna, Pirjo Vuorinen
Kannen kuvat: ”Päätä ja häntää.” Keski-Suomen luontomuseon näyttelyssä Ilves, leijona ja kissojen sukua oli esillä Porvoon luonnonhistoriallisesta museosta lainattu urosleijona. Leijona on 3-4-vuotias ja elänyt Kolmårdenin eläintarhassa. Kuvat symboloivat sitä, että museotyössä on paljonkin päätä ja häntää.
ISSN 1796-2552 (Painettu)
ISSN 1796-2560 (Verkkojulkaisu)
Kuvaaja: Tapani Kahila
Taitto: Marja-Liisa Hyvönen

SISÄLLYS

MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 2005	2
SUVANNOSTA KOHTI KOSKENNISKAA	4
KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO	5
HENKILÖKUNTA	5
KOKOELMAT	6
NÄYTTELYTOIMINTA	8
3D-BRIDGE – TRANSFERRING OF CULTURAL HERITAGE WITH NEW TECHNOLOGY JA SEMINAARINMÄEN RAKENNUSPERINTÖ	13
KOULUTUS JA MATKAT	15
TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT	15
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEON KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ	16
TOIMITILAT JA KALUSTEET	16
OPETUS, ESITELMÄT JA TAPAHTUMAT	17
KAMPUSOPASTOIMINTA	17
TIEDOTUS	18
SIDOSRYHMÄT	18
MUU TOIMINTA	18
JULKAISUT	18
LUONNONTIETEELLINEN OSASTO	20
HENKILÖKUNTA	20
KOKOELMAT	21
NÄYTTELYT	22
KÄVIJÄT	24
TAPAHTUMAT	24
TALOUS	24
SIDOSRYHMÄT	25
TIEDOTUS	25
KOKOUSTILAN KÄYTTÖ	27
KOULUTUS	27
OPETUS JA ESITELMÄT	27
TUTKIMUSYHTEISTYÖ	28
MUUTA YHTEISKUNNALLISTA PALVELUA	29
JULKAISUT JA ARTIKKELIT	30
KASVITIETEELLINEN PUUTARHA	34
PUUTARHAN HOITO	34
YHTEISTYÖTAHOT	35
ISTUTUKSET	36
KASVIKOKOELMAT	38
KUVA-ARKISTO	38
MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA	38
TAPAHTUMAT	38
OPASTUS JA NEUVONTA	39

Liite 1: Kulttuurihistoriallinen ja luonnontieteellinen osasto, kävijät vuonna 2005

Liite 2: Kulttuurihistoriallinen ja luonnontieteellinen osasto, kävijämäärät vuosina 2001–2005

Liite 3: Luonnontieteellinen osasto, kartunta eliöryhmittäin 2005

MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 2005

Museon johtokunta 31.7.2005 saakka

Puheenjohtaja: professori Heikki Hanka

Sihtööri: hallintopäällikkö Matti Myllykoski

Jäsenet ja varajäsenet:

Kirjaston toimistopäällikkö Pirkko Audejev-Ojanen

(Kirjastonhoitaja Kaija Nygård)

Assistentti Jari Haimi

(Tutkija Heli Siitari)

Lehtori Lasse Hakkari

(Yliassistentti Veikko Salonen)

Suunnittelija Tellervo Helin

(Professori Annika Waenerberg)

Lehtori Jorma Ojala

(Lehtori Markku Käpylä)

Tutkija Jussi Päivinen

(Tutkija Esa Koskela)

Amanuenssi Tuulikki Tuomainen
(Erikoistutkija Heikki Rantatupa)

Professori Pauli Vuolle
(Professori Toivo Nygård)

Professori Bo Lönnqvist
(Dosentti Pirjo Korhokangas)

Konservaattori Jarkko Mäntynen
(Intendentti Pirjo Vuorinen)

Opiskelija Tanja Välisalo
(Opiskelija Milla Sinivuori)

Museon johtaja: museologian professori
Janne Vilkkuna

Museon varajohtaja: akatemiatutkija,
dosentti Janne Kotiaho

Museon johtokunta 1.8.2005 alkaen

Puheenjohtaja: professori Heikki Hanka

Sihteeri: hallintopäällikkö Matti Myllykoski

Jäsenet ja varajäsenet:

Kirjaston toimistopäällikkö Pirkko Audejev-Ojanen

(Kirjastoamanuenssi Irene Ylönen)

Lehtori Jari Haimi

(Tutkija Heli Siitari)

Assistentti Tomi Kumpulainen

(Yliopistonopettaja, dosentti Veikko Salonen)

Amanuenssi Tellervo Helin

(Professori Annika Waenerberg)

Lehtori Jorma Ojala

(Lehtori Markku Käpylä)

Projektikoordinaattori Jussi Päivinen

(Tutkija Panu Halme)

Amanuenssi Tuulikki Tuomainen

(Erikoistutkija Heikki Rantatupa)

Emeritusprofessori Pauli Vuolle

(Professori Toivo Nygård)

Professori Pirjo Korkiakangas

(Tuntiopettaja Minna Mäkinen)

Konservaattori Jarkko Mäntynen

(Museomestari Tapani Kahila)

Opiskelija Heli Anneberg

(Opiskelija Pekka Nurminen)

Museon johtaja: museologian professori

Janne Vilkkuna

Museon varajohtaja: akatemiatutkija,

dosentti Janne Kotiaho

SUVANNOSTA KOHTI KOSKENNISKAA

Vuonna 2004 museon yhteisössä elettiin monin tavoin työn ääri rajoilla yliopiston juhliessa korkeakoulun 70-vuotisuutta. Niinpä kertomusvuosi 2005 oli myönteisessä mielessä ”tavallinen suvantovuosi” eli ei saatu nauttia suurista juhlista, muttei toisaalta koettu suuria petty-myksiäkään.

Keski-Suomen luontomuseon ja kulttuurihistoriallisen osaston tulevan perusnäyttelyn myötä museossa on tarve profiloitua terävämmin. Rehtorin maaliskuussa 2004 nimittämä museon kehittämistyöryhmä luovutti raporttinsa 29. huhtikuuta 2005. Mainitsin viime toimintakertomuksen esipuheessa, että työryhmän myötä ”alkoi ripeä taival kohti Tiedemuseota. Mikä se on? Siitä lisää seuraavissa vuosikertomuksissa.” Tiedemuseo otettiin esille museon syksyisessä tulosneuvottelussa ja tuolloin hankkeen perusidea hyväksyttiin, mutta nimi mietitytti vielä. Siksi sitä päätettiin selvittää muun muassa asiakaskyselyin. Siis mikä se Tiedemuseo on? Palaan siihen jähka nimi selviää.

Kulttuurihistoriallisen osaston vuonna 2000 valmistama museon satavuotisuuden juhlanäyttely Opiksi ja huviksi oli tarkoitettu viimeiseksi Seminarium-rakennuksen peruskorjausta edeltäväksi vaihtuvaksi näyttelyksi, mutta siitä tulikin perusnäyttely. Peruskorjaus on siirtynyt kerta toisensa jälkeen. Se alkanee lopultakin 2007 tai 2008. Sitä edeltää osaston työ-, toimisto- ja arkistotilojen pysyvä siirtyminen 2006 peruskorjattavaan Alvar Aallon suunnittelemaan henkilökunnan asuinrakennukseen, G-rakennukseen. Vasta näiden rakennushankkeiden valmistuttua päästään ”koskenniskalta koskeen” eli toteuttamaan Tiedemuseota ja pystyttämään Tieteen tekemisen tarina -perusnäyttelyä.

Musica-rakennuksessa yli 30 vuotta ollut galleria Pinacotheca lopetettiin kertomusvuonna. Toiminnalle on

edelleen suurta kysyntää sekä tutkimuksen ja opetuksen että yleisön suunnalta. Niinpä tulevat vuodet näyttävät pystyvätkö yliopisto ja museo täyttämään toiveet.

Kertomusvuonna osasto sai hallinnoitavakseen EU:n 3D-Bridge -projektin. Kyseessä on Kulttuuri 2000 -hanke, jossa hankeosapuolet ”avaavat” virtuaalitekniikalla kulttuuriperintöä mahdollisimman suurelle käyttäjäkunnalle. Jyväskylän kohteena on Seminaarinmäki.

Pidän Jyväskylän kaupungin vuoden 2005 kulttuuritekona opetustoimen päätöstä kuljettaa laaditun kohdesuunnitelman mukaisesti koulun sijainnista riippumatta jokainen peruskoulun luokkataso tutustumaan tiettyihin kotiseutukohteisiin. Toiminta alkoi syksyllä ja 1-luokkalaisten kohteena oli muun muassa luontomuseo. Kokemukset olivat erinomaiset.

Luonnontieteellisen osaston luontomuseohanke saavutti kertomusvuonna tilallisesti päämääränsä kun museomestarin käytössä ollut hankkeen teknisen työn tila muuttui samaisen mestarin toimesta kauniiksi auditorioksi. Rumasta ankanpoikasesta varttui joutsen!

Museo sai järjestettäväkseen syksyiset XIV valtakunnalliset luonnontieteelliset museopäivät. Niiden pääaiheena oli kysymys: ovatko luonnontieteelliset museot yhteiskunnallisia vaikuttajia. Kokouksen vastaus oli: Ovat! Ja siksi kokous laati ja lähetti kolmelle vastuuministerille vetoamuksen luonnontieteellisten museoiden perusongelmien ratkaisemiseksi.

Vauhdin on oltava virtausta nopeampaa, jotta ohjauiskyky säilyy koskessa. Kertomusvuoden vaihtuessa ei ole epäilystäkään siitä, etteikö museolla vauhti riitä!

Janne Vilkuna
museonjohtaja, museologian professori

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

HENKILÖKUNTA

Kulttuurihistoriallisella osastolla työskenteli neljä vaki-
tuista työntekijää, joista museomestari on luontomu-
seon kanssa yhteinen. Osastolla ja sen toimintaan liitty-
vissä tehtävissä työskenteli vuoden 2005 aikana yhteensä
29 henkilöä. Määräaikaisen henkilökunnan palkkaus jär-
jestettiin laitosten ja tiedekuntien yhteistyöprojektien
kautta. Lisäksi saatiin rahoitusta työministeriön kautta
nuorten työharjoittelijoiden palkkaamiseen.

Vakinainen henkilökunta

Vuorinen Pirjo, intendentti

kulttuurihistoriallisen osaston toiminnasta vastaami-
nen, kokoelmat ja näyttelytoiminta, yliopiston taide-
kokoelmat, museologian opiskelijoiden ja harjoitteli-
joiden ohjaaminen (museopedagogiikka ja dokumen-
tointiprojektit), galleria Pinacothecan toiminnasta
vastaaminen

Huuskonen Marjatta, eläkkeelle 1.9.2005, osastosihteeri
henkilöstö- ja talousasiat, museokauppa-toiminta

Jokinen Raili, valokuvausteknikko

kuvalaboratoriotyöt: filminkehitykset, vedokset ja repro-
kuvaus, kuva-arkistotyöt

Kahila Tapani, museomestari (yhteisesti luonnontieteel-
lisen osaston kanssa)

näyttelyiden visuaalinen ja tekninen suunnittelu ja to-
teutus, piirroukset ja valokuvaajan tehtävät

Määräaikainen henkilökunta

1. Budjettivaroin:

Hyvönen Marja-Liisa, 1.1.–31.12.

tutkimusassistentti, kuva-arkiston ja kokoelmien hoi-
taminen, kuvankäsittely, painotuotteiden toimitus ja
taitto

Kosonen Minna, 1.9.–31.12.

osastosihteeri, talous- ja henkilöstöasiat

Nurminen Miika

atk-suunnittelija, Duo-ohjelman kehittäminen

Panhelainen Olli, 13.6.–26.6.

harjoittelija, ylioppilaskunnan arkiston järjestäminen

Tapper Mirva, 21.11.–31.12.

tutkimusamanuenssi, kokoelmien luettelointi ja jär-
jestäminen, koululaisryhmien opastus, näyttelyiden
kokoaminen ja purkaminen

2. Ulkopuolisin varoin

Häyrinen Ari, 1.9.–31.12.

tutkija, 3D Bridge -projekti (Kulttuuri 2000 -hanke)

Jalonen Sanja-Kaisa, 7.3.–6.9.

tutkimussihteeri, kuvalaboratoriotyöt, valokuvaus

Kosonen Minna, 1.9.–31.12.

projektisihteeri, 3D Bridge -projekti (Kulttuuri 2000 -hanke)

Kuhanen Ilkka

siviilipalvelusmies, valokuvien luettelointi

Lonkila Helena, 1.9.–31.12.

koordinaattori, 3D Bridge -projekti (Kulttuuri 2000 -hanke)

Paavolainen Jaana, 1.6.–30.6.

harjoittelija, talousasiat

Panhelainen Olli, 27.6.–10.7.

harjoittelija, ylioppilaskunnan arkiston järjestäminen

Raitanen Elina, 10.1.–18.2.

harjoittelija, esineiden ja valokuvien luettelointi ja kokoelmien järjestely, näyttelyiden pystyttäminen ja huolto

Ropponen Katja, 4.7.–3.9.

harjoittelija, ylioppilaskunnan arkiston järjestäminen

Vilenius Mikko, 4.7.–3.10.

harjoittelija, Tare-taideteostietokantaohjelman kehittäminen

3. Työmarkkinatuella (työelämävalmennus/työharjoittelu)

Arjanova Natalia, 1.9.–31.10.

kokoelmien luettelointi sekä näyttelyiden kokoaminen ja purkaminen

Liljander Hanna, 10.1.–30.4.

kokoelmien luettelointi ja järjestäminen

Liski Hanna, 1.9.–31.12.

kokoelmien luettelointi ja järjestäminen, koululaisryhmien opastus, näyttelyiden kokoaminen ja purkaminen

Mustonen Teija, 1.1.–31.1.

kokoelmien luettelointi ja järjestäminen

Rinne Elias, 17.6.–12.8.

arkistoaineiston luettelointi ja kokoelmien järjestäminen

Tapper Mirva, 18.4.–30.6., 1.8.–18.11.

kokoelmien luettelointi ja järjestäminen, koululaisryhmien opastus, näyttelyiden kokoaminen ja purkaminen

Kampusopastukset:

Elonheimo Riitta, Hynynen Tapani, Kalin Pertti, Kovanen Marjo, Laukkanen Saara, Luokola Elina, Murtoniemi Mari, Mäkinen Juha, Ruuska Merja, Ryyti Jarmo, Turunen Arja

Viikonloppupäivystyksiä ovat harjoittelijoiden lisäksi hoitaneet: Hämeenaho Pilvi, Itkonen Laura, Laukkanen Saara, Mäkipelkola Riikka, Turunen Arja.

KOKOELMAT

Kokoelmat karttuivat vuoden aikana 184 uudella päänumerolla. Museon diariossa oli vuoden 2005 lopussa yhteensä 3551 päänumeroa. Pääpaino dokumentointitoiminnassa oli korkeakouluaikeisen aineiston kokoamisessa sekä yliopiston nykypäivän tallentamisessa. Toimintakertomusvuoden aikana saatiin useita lahjoituksia mm. yliopiston alumneilta ja laitoksilta.

Eryteisesti keskityttiin yliopiston juhlavuoden 2004 julkaisu- ja näyttelyprojektien aikana hankittujen esine- ja kuvamateriaalien dokumentointiin ja luettelointiin. Vuoden aikana tallennettiin mm. matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan aineistoa. Dokumentointikohteina olivat bio- ja ympäristötieteen tutkimusvälineet sekä soveltavan kemian osaston puhdistuskemian tutkimusryhmän siivoussimulaattoritutkimus.

Museon kokoelmia käytettiin opinnäytetöiden, tutkimusten, julkaisujen, lehtiartikkeleiden ja tiedottamisen aineistoina.

Esinekokoelmat järjestykseen

Vuoden aikana jatkettiin vuonna 2003 alkanutta, päära-
kennuksen peruskorjauksen vuoksi evakossa olleiden,
kokoelmien järjestämistä sekä Opinkiven uusien kokoel-
matilojen järjestelyä. Opinkiveen sijoitetut ylioppilas-
kunnan ja osakuntien arkistot dokumentoitiin ja luette-
loitiin ylioppilaskunnan ja humanistisen tiedekunnan
tuella kesä-elokuussa. Aineisto on nyt tutkijoiden käy-
tettävissä.

Lauri ”Tahko” Pihkalan kokoelmat karttuivat 23.11.,
kun Pentti Pihkala lahjoitti Jyväskylän yliopistolle isäl-
leen Lauri Pihkalalle kuuluneen kellon. Kultainen Hy
Moser & cie:n valmistama taskukello on Suomen hiih-
toliiton ja Suomen poikaurheiluliiton 50-vuotissynty-
mäpäivälahja Tahkolle 5.1.1938.

Kuva-arkistot ja digitaalisuus

Kuva-arkistossa työstiin arkistokuviksi yliopiston
alumnie lainaamia kuvakokoelmia, joiden reprovua
on toistaiseksi säilytetty negatiiveina. 1970- ja 1980-lu-
kujen kuva-aineistoa skannattiin digitaaliseen muotoon
ja lähetettiin laitoksille tunnistettavaksi. Työtä tullaan
jatkamaan edelleen.

Vuoden aikana kartoitettiin yhdessä kaupungin mu-
seoiden kanssa digitaalisten kuva-arkistojen tilannetta
vieraillemalla Tampereen ja Helsingin kaupungin mu-
seoiden kuva-arkistoissa sekä Tampereen yliopiston kan-
sanperinteen laitoksen kuva-arkistossa. Kaiken kaik-
kiaan digitaalisten kuvien arkistointi on tällä hetkellä
Suomen museoissa ja arkistoissa varsin kirjavaa ja moni-
naista. Selkeitä yleisohjeita ei ole olemassa. Vuoden aika-
na yliopiston tietohallintovastaavien kanssa neuvoteltiin
museon omasta serveritilasta. Kuvien tallentaminen cd-
levyille on arkistoinnin kannalta epäkäytännöllistä sekä
säilyvyyden kannalta kyseenalaista. Tilanteen kehitty-
mistä seurataan sekä kansallisella että kansainvälisellä
tasolla.

Pentti Pihkala lahjoitti Jyväskylän yliopistolle isälleen Lauri Pihkalalle kuuluneen kellon. Kultainen Hy Moser & cie:n valmistama taskukello on Suomen hiihtoliiton ja Suomen poikaurheiluliiton 50-vuotissyntymäpäivälahja Tahkolle 5.1.1938. Kuvassa lahjakirjaa allekirjoittamassa 23.11. Kaunialan sotavammassairaalassa Pentti Pihkala (oik.). Jyväskylän yliopiston puolesta lahjoituksen ottivat vastaan museologian professori Janne Vilkuna sekä liikuntasosiologianprofessori emeritus Pauli Vuolle. Kuvat: Pirjo Vuorinen ja Tapani Kahila.

Taidekokoelmat karttuivat

Taidekokoelmien hallinnoinnin parantamiseksi museo ryhtyi vuonna 2004 valmistelemaan uuden kokoelmaohjelman rakentamista. Työ toteutettiin yliopiston tietotekniikan laitoksen sovellusprojektina. Ohjelman prototyyppi saatiin valmiiksi vuonna 2004. Opiskelija Mikko Vilenius jatkoi ohjelman kehittämistä kesän 2005 aikana. Ohjelma oli museolla testattavana syksyllä, jolloin museon työntekijät sekä tutkija Marjo-Riitta Simpanen antoivat palautetta sen toimivuudesta. Kehitystyötä jatketaan edelleen.

Yliopiston taidekokoelmat karttuivat neljällä uudella teoksella. Vuoden aikana hankittiin Aino Kajaniemen, Kirsi Neuvosen, Jaakko Valon ja Tiina Laasosen teokset. Taidehankintamäärärahat sisältyvät yliopiston kulttuuri-toimikunnan budjettiin. Yliopiston lahjoituksena vuonna 1984 saama Tissarin taidekokoelma on edelleen varastoituna, koska sille ei ole löytynyt omaa näyttelytilaa yliopiston tiloista. Lahjoituksen ehtona on, että kokoelma on avoinna yleisölle.

Ylistönrinteen veistoskilpailun voittanut Kimmo Schroderus on työstänyt omaa teostaan, joka valmistuu syksyllä 2006. Se tuli taivaalta -niminen työ on saanut työstöprojektin aikana uuden nimen Hyöky.

Puutarhurin taloon sijoitettu Eero ja Erkki Fredriksonin säätien yliopistolle deponoima keskisuomalaisen taiteen kokoelma karttui vuoden aikana. Kokoelman opastuksia järjestettiin mm. Flooran päivänä 13.5., jolloin intendentti Erkki Fredrikson esitteli teoksia. Kokoelmaan ovat tutustuneet vuoden aikana useat aikuis- ja koululaisryhmät. Kokoelmaa käytettiin mm. museologian opetuksen museopedagogiikan demonstraatioiden kohteena kevätlukukaudella.

NÄYTTELYTOIMINTA

Tieteen tekemisen tarinoita kehittyi edelleen

Seminarium-rakennukseen peruskorjauksen jälkeen rakennettavan museon kulttuurihistoriallisen osaston uuden pysyvän näyttelyn Tieteen tekemisen tarinoita -uudistamisprojekti aloitettiin jo syksyn 2003 aikana. Työtä jatkettiin vuonna 2004 yliopiston juhluvuoden projektina, jonka tuloksena toteutettiin ensimmäinen osa eli laitoksille hajautettu eri tieteenalojen vaiheita esittelevä näyttelykokonaisuus, jossa on 15 erillistä näyttelyä. Näyttelyiden viimeistelyä, huoltamista ja seuranta jatkettiin vuoden 2005 aikana. Yliopiston juhluvuoden 2004 näyttely Tieteen toinen sukupuoli oli esillä yliopiston kirjaston näyttelytilassa huhtikuun loppuun saakka.

Keväällä valmistui Arja Turusen museologian aineopintojen seminaarityö, jossa tarkasteltiin laitoksen näyttelyiden näkyvyyttä ja kiinnostavuutta henkilökunnan ja opiskelijoiden näkökulmasta. Yleisesti näyttelyt on koettu tarpeellisiksi laitosten ja eri oppiaineiden vaiheiden kuvaamisessa. Monet laitokset ovat käyttäneet niitä mm. informoidessaan uusia opiskelijoita ja laitosten vieraita. Toisaalta kaivataan lisää näkyvyyttä ja näyttelyiden parempaa opastusta, jotta näyttelyvitriinit löytyvät laitoksilta.

Seminarium-rakennuksen peruskorjausta odotellessa museo on pitänyt avoinna Opiksi ja huviksi -näyttelyä, joka rakennettiin vuonna 2000 museon 100-vuotisjuhlanäyttelyksi. Näyttely oli avoinna tiistaista perjantaihin klo 9–15 sekä lauantaisin klo 12–15, ryhmille sopimuksen mukaan myös muina aikoina. Osaston kokoelmiin ja näyttelyihin S-rakennuksessa tutustui 2874 kävijää. Pieni kävijämäärä johtuu peruskorjauksen suunnittelutilanteesta. Suurin kävijäryhmä olivat koululaiset: mm. Voionmaankadulta lopetettavan Cygnaeuksen koulun kaikki luokat vierailivat lokakuussa museon näyttelyssä.

Yhden osan museon kuva-arkistosta muodostaa tuhansia kuvia käsittävä negatiivarkisto 1970-80-luvulta. Aineistoa on toimintakertomusvuonna skannattu ja lähetetty yliopiston laitoksille tunnistettavaksi.

Ylinnä: Avoimien ovien päivä biologian laitoksella vuonna 1984. Laitetta esittelemässä Paavo Niutanen.

Keskellä: Kuva lastentarhanopettajakoulutuksesta on 1970-luvun alusta.

Alinna: Sieninäyttely museon luonnontieteellisellä osastolla vuonna 1981. Kuvassa vasemmalta Riitta Henriksson, Eila Lampinen ja Jaakko Lehtonen. Kuvat: Matti Salmi.

Kuvaamataidonopetuksen keskisuomalaiset juuret

Tutkija Marjo-Riitta Simpanen jatkoi vuonna 2003 alkanutta Kuvaamataidonopetuksen keskisuomalaiset juuret -tutkimusta. Projekti sai lisärahoitusta Alfred Kordelinin säätiöltä ja Suomen tietokirjailijoilta. Tutkimukseen liittyvästä aineistosta on koottu pieni näyttely päärakennuksen neljänteen kerrokseen OKL:n kuvaamataidon opetuksen tiloihin. Aineistoa tullaan myöhemmin käyttämään museon uudessa perusnäyttelyssä esiteltäessä taidekasvatuksen juuria Jyväskylässä. Tarkoituksena on myös tehdä tutkimuksesta julkaisu.

Museon kokoamat laitosnäyttelyt

- Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Ambiotica, Ylistönrinne
- Educa, 1. ja 2. kerros
Rakennuksen vaiheita esittelevät vitriinit
- Erityispedagogiikan laitos, PiB-talon iso luentosali, Pitkätie
- Historica, 1. ja 2. kerros
Rakennuksen vaiheita esittelevät vitriinit
- Kielikeskus, Oppio, 2. kerros
- Koulutuksen tutkimuslaitos, Opinkiven aula
- Liikunta, 2. kerros
Tahko Pihkalan työhuone
- Musiikin laitos, Musica, 2. kerros
- Niilo Mäki Instituutti (Asemakatu 4)
professori Niilo Mäen elämäntyötä esittelevä vitriininäyttely
- Normaalikoulu, Normaalikoulun ala-asteen aula
- OKL:n fysiikan opetusvälineet, päärakennus, huoneen C 118 viereinen käytävä
- OKL:n kuvaamataidonopetuksen vaiheita, päärakennus, 4. kerros
- OKL:n liikunnanopetus, U2
- Opettajankoulutuksen vaiheita Jyväskylässä, päärakennus, 3. kerros

- Rehtoraatti
yliopiston eri tiedekuntien vaiheita ja toimintaa, rehtorin viittaa ja käätyjä sekä yliopiston saamia mitaleja ja lahjoja esittelevät vitriinit
- Rentukka (Taitoniekantie 9)
ravintola Rentukan vaiheista kertova näyttely
- Tapiolan päiväkotiki (Kalervonkatu 12)
päiväkodin historiasta kertova näyttely
- Varhaiskasvatuksen laitos, rakennus X, 1. kerros
- Yliopistopainon vitriini (Cygnaeuksenkatu 3)

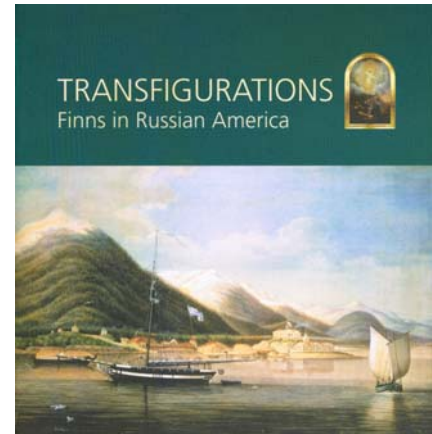
Godenhjelm-näyttelyprojekti täydentyi

Alaskan Sitkan historiaa ja Suomen Venäjän ja Alaskan kontakteja 1800-luvun puolivälissä käsitelleen näyttelyprojektin materiaali dokumentoitiin museon kokoelmiin.

Projektin julkaisu Transfigurations – Finns in Russian America myytiin lähes loppuun vuoden aikana. Suurin ostaja oli Sitkan luterilainen seurakunta, jonka mielestä julkaisu on erinomainen PR-tuote ja matkamuisto Sitkassa vieraileville. Näyttelyyn liittyvää aineistoa oli esillä Loviisan merenkulkumuseon näyttelyssä Loviisan seudun merenkävijät ja Venäjän Alaska. Loviisan näyttely oli avoinna 14.5.–28.8.

Projektin aineisto sai mielenkiintoista lisämateriaalia, kun tutkija Maria Enckell tunnisti Keski-Suomen museon kokoelmista Alaskan Sitkassa 1860-luvulla työkennelleen jyväskyläläisen sepän Tuomas Ahllundin hylkeennahkaisen matka-arkun. Arkku on kuulunut myöhemmin Ahllundin tyttarelle Alina Ahllundille (myöhemmin Karjalainen), joka valmistui Jyväskylän seminaarista kansakoulunopettajaksi vuonna 1895.

Godenhjelm-näyttelyprojektin verkkosivut löytyvät osoitteesta www.jyu.fi/tdk/museo/godenhjelm.html.

Yläkuva: Suomen ortodoksisen kirkon arkkipiispa Leo vieraili Pohjois-Amerikassa kesällä 2005. Matkallaan hän tutustui myös Sitkan luterilaiseen kirkkoon. Kuvassa seurakunnan pastori James Drury lahjoittamassa piispalle aineistoa, jonka joukossa oli myös yliopiston museon julkaisu Transfigurations.

Alakuva: Alaskan suomalaisten vaiheisiin perehtynyt tutkija Maria Enckell tunnisti Keski-Suomen museon kokoelmista Alaskan Sitkassa 1860-luvulla työskennelleen jyvaskyläläisen sepän Tuomas Ahllundin hylkeennahkaisen matka-arkun. Kuvassa Maria Enckell (vas.) ja amanuessi Ritva Saarinen tutkimassa arkkua. Kuvat: www.sitkalutheranchurch.org/orthodox.htm ja Marja-Liisa Hyvönen.

Pinacotheca-näyttelyryhmä

Galleria Pinacothecan toiminta lopetettiin elokuussa runsaan 30 toimintavuoden jälkeen. Gallerian tilat Musica-rakennuksessa ovat viime vuosien aikana osoittautuneet mm. tekniikan ja näyttelyesineiden turvallisuuden kannalta ongelmallisiksi. Tila ei vastannut enää nykyisiä näyttelytekniisiä vaatimuksia ja mm. näyttelyiden valvonta on avoimessa tilassa ollut mahdotonta. Osasyynä lopettamiseen oli myös se, että gallerian vieressä sijainnut kahviosta ruokapaikaksi muuttunut Sonaatin omistama kahvila Musica tarvitsi kipeästi uutta tilaa.

Galleria Pinacothecan toiminta on liittynyt museologian, taidehistorian ja taidekasvatuksen opetukseen. Järjestämällä galleriassa näyttelyitä alan opiskelijat ovat päässeet harjoittelemaan käytännön näyttelytoimintaa. Ryhmään on otettu vuosittain noin 15 opiskelijaa. Ryhmän vetäjänä on toiminut museon intendentti. Näillä näkymin vastaavan opiskelijatyöryhmän toimintaa tullaan myöhemmin jatkamaan museon muissa näyttelyprojekteissa.

Pinacothecan näyttelyistä on koottu esittelyt myös nettiin. Ne löytyvät museon osoitteesta www.jyu.fi/tdk/museo,

Galleria Pinacothecan näyttelyt vuonna 2005:

- 14.12.2004–7.1.2005 Sirpa Svahn-Kumpulainen ja Marja-Leena Bilund: Luokkahuoneesta taidemuseoon – opettajan matka
- 13.1.–11.2. Petri Eskelinen ja Johanna Nevalainen
- 17.2.–10.3. Hannu Ahonen: Kalevala, tarua ja totta
- 15.3.–15.4. Erkki Ala-Könnin esinekuvasto: Esineen olemus
- 20.4.–13.5. Sakari Holma: Löytöjä ja kontrasteja
- 19.5.–12.8. Tiina Laasonen: Private

Sakari Holma esitteli näyttelyssään huhti-toukokuussa mm. nojakeja. Galleria Pinacothecan historian viimeinen näyttely oli Tiina Laasonen Private, jossa oli esillä teos Naisen osa – Paikka! Teos koostui 128 keramiikkakengästä.

Pinacotheca työryhmä ja museo osallistuivat lisäksi seuraavien näyttelyiden kokoamiseen:

- Slovakialaista nykygrafiikkaa yliopiston kirjastossa 17.5.–30.5.
- Eeva Sonnisen 80-vuotisnäyttely yliopiston päärakennuksen lämpiössä 14.–28.10.

Verkkonäyttelyt

Vuoden aikana museon sivuilla on ollut nähtävillä seuraavat verkkonäyttelyt:

- Sanja-Kaisa Jalosen kokoama museon kuvataulukokoelmia esittelevä sivusto: www.jyu.fi/tdk/museo/kuvataulut.
- Yliopiston museon vaiheita esittelevä näyttely: www.jyu.fi/taidehistoria/museo100.
- Jyväskylän seminaarissa opiskelleita valtakunnallisesti tunnettuja naisia esittelevä verkkonäyttely: www.jyu.fi/tdk/museo/naisoppilaat.

Museon verkkosivuille linkitettiin Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksen ja Teknologiakasvatuksen tutkimusyhdistys TEKA ry:n raportteja ja artikkeleita, joita ovat laatineet mm. TEKA:n puheenjohtaja KT Tapani Kananen ja KT Jouko Kantola. OKL ja TEKA ry ovat järjestäneet Cygnaeuksen pioneerityön kunniaksi ja sen tutkimisen edistämiseksi konferensseja, joiden tuloksena on julkaistu useita raportteja, jotka käsittelevät mm. Uno Cygnaeuksen ja käsityönopetuksen/teknologiakasvatuksen historiaa sekä ruotsalaisen Otto Salomonin kirjeenvaihtoa Cygnaeuksen kanssa. Tekstit löytyvät osoitteesta: www.jyu.fi/tdk/museo/kasityo/kasityo.html

Museon suomen- ja englanninkielisillä internetsivuilla oli vuoden aikana yhteensä runsaat 5600 käyntiä.

3D-BRIDGE – TRANSFERRING OF CULTURAL HERITAGE WITH NEW TECHNOLOGY JA SEMINAARINMÄEN RAKENNUSPERINTÖ

Seminaarinmäen kulttuuriperintöön liittyvää hanketta jatkettiin edelleen. Satu Taivaskallio sai valmiiksi oman opinnäytteen Villa Rana -rakennuksesta. Ilkka Kuhanen ja Riikka Mäkipelkola viimeistelivät omia pro gradu -töitään. Tanja Ruokolainen jatkoi Seminaarinmäen pahvipienoismallin työstämistä omana opinnäytteenään.

Merkittävä panos Seminaarinmäen rakennusperintön tutkimiseen saatiin kun museon ja TAIKU:n vuonna 2004 työstämä 3D-Bridge – transferring of cultural heritage with new technology -projektin hanke-esitys hyväksyttiin Euroopan unionin Kulttuuri 2000 ohjelmaan. Hanke aloitettiin 1.9. ja sen johtajana on professori Heikki Hanka. Koordinaattorina toimii tutkijakonservaattori Helena Lonkila, sihteerinä Minna Kosonen ja tutkijana Ari Häyrinen.

Hanke on vuoden kestävä yhteistyöprojekti, jossa Jyväskylän yliopiston kumppaneina ovat Royal Holloway -yliopisto Lontoosta, Bibliotheca Hertzianan Max Planck -instituutti Roomasta, Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Iisalmen Evakko Säätiö. Projektin kansalliseen rahoitukseen ovat sitoutuneet Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjois-Savon maakuntaliitot sekä opetusministeriö. Jyväskylän yliopiston museon kohteena on Seminaarinmäen 1920–1930-lukujen mallintaminen. Valmistuvan 3D-mallin avulla on mahdollista paneutua alueen varhaisvaiheen arkkitehtuuriin ja ympäristöön.

3D-Bridge -hankkeen lähtökohtana on eurooppalaisen kulttuuriperinnön vaaliminen, tutkiminen ja tuloksien soveltaminen käytännön rakennussuojeluun. Samalla se pyrkii kulttuurista lukutaitoa edistämällä siirtämään eurooppalaista kulttuuriperintöä tulevaisuuden yhteiskunnan ja mediasukupolven kielelle. Tavoitteena on kehittää käyttäjille open source -ajatteluun pohjautuvia uuden teknologian välineitä kulttuuriperinnön tutkimiseen ja vaalimiseen.

Hankkeessa kehitetään ohjelmistosovellutus ja testataan sen käytettävyyttä Euroopassa erilaisissa maantieteellisissä, ekologisissa ja kulttuurisissa kulttuuriperintökohteissa sekä kootaan hankkeesta saatu tieto ja kokemus alalla työskentelevien käyttöön.

Hankkeen aloituskonferenssi pidettiin 10.–12.11. Jyväskylän yliopistossa. Konferenssin järjestelyistä vastasivat 3D-Bridge -hankkeen työryhmä ja museo. Konferenssiin osallistui 80 eri yliopistojen, korkeakoulujen, kulttuurilaitosten ja yritysten edustajaa sekä lähes 80 opiskelijaa lähinnä omasta yliopistostamme. Hankkeen sivut ja konferenssin esitelmien referaatit ja videoinnit löytyvät sivuilta www.arthis.jyu.fi/bridge/.

3D-Bridge -hankkeen aloituskonferenssi pidettiin Seminaarinmäen kampuksella 10.–12.11. Konferenssin avasi vararehtori Timo Tiihonen (ylh. vasemmalla). Konferenssin aloituspäivänä kukin yhteistyökumppani esitteli oman projektissa mallinnettavan kohteensa. Lontoon Holloway yliopiston edustaja Amanda Claridge esitteli yliopiston Roomassa sijaitsevat Castelporzianon kaivaukset. Seurantaryhmä kokoontui 11.11. tarkastelemaan hankkeen nykyistä ja tulevaa tilannetta. Ryhmän puheenjohtajana toimii professori Heikki Hanka (alh. vas.). Viimeisenä konferenssipäivänä tutustuttiin Petäjäveden vanhan kirkon vaiheisiin ja Ari Häyrisen kirkosta tekemään mallinustyöhön (alh. oikealla). Kuvat: Tapani Kahila ja Pirjo Vuorinen.

KOULUTUS JA MATKAT

Tapani Kahila, Marja-Liisa Hyvönen ja Pirjo Vuorinen osallistuivat museologian seminaariin Museologian jäljillä 7.–8.4.

Museon kulttuurihistoriallisen osaston henkilökunta teki matkan yhdessä Keski-Suomen museon, Jyväskylän taidemuseon sekä Alvar Aalto -museon edustajien kanssa Tampereen ja Helsingin kuva-arkistoihin 9.5. ja 17.5.

Marja-Liisa Hyvönen, Tanja Koskela ja Pirjo Vuorinen osallistuivat yliopiston kulttuuritoimikunnan Viron matkalle 27.–29.5., jossa vierailtiin mm. Järvamaan maakuntamuseossa Paidessa ja Tarton yliopiston museossa.

Mirva Tapper ja Marja-Liisa Hyvönen osallistuivat Ateneumissa 10.6. Ei ole lupaa -seminaariin, joka käsiteli kulttuuriperinnön digitointia ja tekijänoikeuksia.

Marja-Liisa Hyvönen osallistui Plone-koulutukseen 24.8., 12.10. ja 2.11. Museon sivujen siirtäminen Plone-ympäristöön on aloitettu toimintakertomusvuoden aikana.

Marja-Liisa Hyvönen, Mirva Tapper ja Pirjo Vuorinen osallistuivat valtakunnallisille museolehtoripäiville.

Marja-Liisa Hyvönen, Hanna Liski, Mirva Tapper ja Pirjo Vuorinen osallistuivat 18.11. Museoviraston järjestämään Kuvista -koulutuspäivään Tampereella Vapriikissa.

Museon koko henkilökunta osallistui 3D-Bridge -konferenssiin 10.–12.11.

TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Pirjo Vuorinen toimi Jyväskylän yliopiston kulttuuri-toimikunnan jäsenenä, Jyväskylän yliopiston senioriyhdistys JYKYSin johtokunnan jäsenenä, Vanhan kirjallisuuden ystävät ry:n hallituksen jäsenenä, Alvar Aalto -seuran hallituksen jäsenenä, museon kulttuurihistoriallisen osaston edustajana Jyväskylän yliopistoalueen ra-

Yliopiston kulttuuritoimikunnan järjestämällä Viron matkalla tutustuttiin mm. museoihin. Yläkuvassa Järvamaan maakuntamuseon johtaja Tiiu Saarits esittelee museon uutta perusnäyttelyä.

Alakuvassa Tarton yliopiston museon johtaja Reet Mägi esittelee museon toimintaa ja uusittua perusnäyttelyä. Vasemmalla Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunnan puheenjohtaja Hannu Jalkanen. Kuvat: Pirjo Vuorinen.

kennussuojelun yhteistyöryhmässä ja asiantuntijajäsenenä Alaskan Sitkan luterilaisen seurakunnan historiallisessa toimikunnassa. Pirjo Vuorinen kuului museon edustajana yliopiston opastesuunnittelutyöryhmään, joka valmisti yhteistyössä WSP LT-konsultit Oy:n kanssa yleissuunnitelman Jyväskylän yliopiston viitoituksesta tie- ja katuverkolta.

Museonjohtaja Janne Vilkkuna (varsinainen jäsen) ja intendentti Pirjo Vuorinen (varajäsen) olivat yliopiston edustajina Keski-Suomen ilmailumuseosäätiön hallituksessa. Janne Vilkkuna ja Pirjo Vuorinen kuuluivat 3D Bridge -hankkeen ohjausryhmään. Museo kuuluu kansainvälisen museoliiton ICOMin yliopistollisten museoiden järjestöön UMACiin.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEON KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ

Yliopiston rehtori asetti 24.3.2004 työryhmän toimikaudeksi 1.4.–31.8.2004 laatimaan pitkän tähtäimen suunnitelma museon kehittämiseksi. Rehtori jatkoi työryhmän toimikautta 31.3.2005 saakka ja vielä kerran 30.4.2005 asti. Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin Jyväskylän yliopiston museon johtaja, museologian professori Janne Vilkkuna sekä jäseniksi museon johtokunnan puheenjohtaja professori Heikki Hanka, amanuensis Tellervo Helin, yliopiston museon varajohtaja professori Janne Kotiaho, intendentti Tanja Koskela, hallintopäällikkö Matti Pylvänäinen ja intendentti Pirjo Vuorinen, joka toimi työryhmän sihteerinä.

Työryhmän tehtävänä oli määrittää ja kuvata:

1. Museon ydintehtävät yliopiston tutkimusta ja opetusta tukevana yksikkönä (mukaan lukien toiminnan volyymi).
2. Museon tehtävät yliopiston identiteettiä synnyttävänä ja tukevana muistijärjestelmänä.
3. Museon yhteiskunnalliset palvelutehtävät maakunnallisesti ja valtakunnallisesti. Lisäksi ryhmän tehtävänä oli valmistella museon ydintehtävien tuloksellisuutta

kuvaavia arviointikriteereitä, selvittää millaiset toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset suunnitelluilla museon uusilla tiloilla olisi sekä selvittää mahdollisuuksia laajentaa museon talouden tulorahoituksen pohjaa.

Työryhmä kokoontui 12 kertaa ja se kuuli myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Työryhmä luovutti raporttinsa yliopiston rehtorille 29. huhtikuuta 2005. Raportti on nähtävissä osoitteessa www.jyu.fi/tdk/hallinto/lau-sunnot/museoraportti.pdf.

TOIMITILAT JA KALUSTEET

Museon käytössä oli vuoden aikana noin 1000 m² työ-, näyttely- ja kokoelmatiloja. Tämän lisäksi museo huolehtii Seminaarinmäen etelärinteessä sijaitsevasta vanhasta riihestä, joka on Jyväskylän kaupungin vanhin rakennus. Yleisö pääsi tutustumaan riiheen, kun sitä pidettiin auki Yläkaupungin yönä 15.5. ja kampusopastusten yhteydessä.

Elokuussa aloitettiin museon ja museologian käyttöön tulevan G-rakennuksen suunnittelutyöt, jotka valmistuivat marraskuun lopussa. Peruskorjaustyöt alkavat tammikuussa 2006 ja rakennukseen päästään muuttamaan syyskuussa 2006. Pääsuunnittelusta vastaa arkkitehtitoimisto LPV. Museon edustajina suunnittelutyöryhmässä olivat Pirjo Vuorinen ja Tapani Kahila. Samanaikaisesti työstiin yhdessä arkkitehtitoimisto LPV:n kanssa G-rakennuksen kalustuksen suunnittelu. Rakennus tullaan pääosin sisustamaan Aallon rakennuksesta käytöstä poistetuilla Artekin kalusteilla. Näin pyritään noudattamaan mahdollisimman pitkälle kestävän kehityksen periaatteita.

OPETUS, ESITELMÄT JA TAPAHTUMAT

Museo on toiminut OKL:n ja museologian opiskelijoiden demonstraatiopaikkana. Museologian opiskelijat toteuttivat museopedagogiikan ja dokumentoinnin harjoitustöitään käyttämällä kohteenaan kampuksen näyttelyitä (museopedagogiikka MSL P35) sekä tallentamalla yliopiston nykypäivää (dokumentointiprojekti MSL P50).

Museon intendentti ohjasi museologian oppiaineen Pinacothecan näyttelytyöryhmää. Ryhmä kokoontui kerran viikossa perjantaisin museolla.

Pirjo Vuorinen esitteli OKL:n varhaiskasvatuksen opiskelijoille kampuksen kulttuurihistoriaa. Museo osallistui TE-keskuksen maahanmuuttajille tarkoitettuun Palapeli-projektiin järjestämällä erityisopastuksia maahanmuuttajaryhmille ja tutustuttamalla heitä kampuksen arkkitehtuuriin, Jyväskylän yliopiston historiaan ja nykypäivään sekä suomalaisen koululaitoksen vaiheisiin.

Yliopiston tiedepäivään ja vuosijuhlaan liittyvässä emeritustapaamisessa 15.3. Pirjo Vuorinen esitteli yliopiston emerituksille museon toimintaa.

Euroopan rakennusperintöpäivät

Euroopan rakennusperintöpäivien 9.–11.9. teemana olivat Puistot ja puutarhat. Tarkoituksena oli kiinnittää huomiota suomalaiseen puutarhaperinteeseen ja puistoihin osana rakennettua kulttuuriperintöä. Yliopiston museo osallistui tapahtumaan järjestämällä yhdessä kaupungin eri asiantuntijatahojen kanssa yleisötapahtuman, jossa esitelmöivät mm. ylipuutarhuri Arno Kasvi ja koordinaattori Ulla Salmela. Tapahtumaan liittyi kiertojelu Jyväskylän puistoihin, jolloin viherrakentamisen ja kulttuurihistorian asiantuntijat esittelivät kaupungin puistoja.

KAMPUSOPASTOIMINTA

Vuonna 2004 koulutetut uudet kampusoppaat opastivat yliopiston eri kampuksilla yhteensä 25 kertaa.

Museo järjesti yhdessä yliopiston viestinnän ja opiskelijajärjestöjen kanssa 30.11. ja 1.12. joulumyyjäiset yliopiston päärakennuksessa. Kuvassa oikealla myymässä Hanna Liski (etualalla) ja Mirva Tapper. Kuva: Marja-Liisa Hyvönen.

TIEDOTUS

Museon toiminnasta tiedotettiin lehdistössä ja radiossa sekä jakamalla erillisiä mainoksia. Pinacothecan näyttelyjä esiteltiin sanomalehti Keski-suomalaisessa, Suur-Jyväskylän lehdessä ja Keski-Suomen Viikkolehdestä.

Museo osallistui yhdessä yliopiston viestinnän kanssa yliopiston tieteen historiaa esittelevän kalvosarjan suunnitteluun. Kalvosarja on osoitteessa: www.jyu.fi/hallinto/viestinta/ohjeita/kalvot/.

SIDOSRYHMÄT

Toimintakertomusvuonna museon kulttuurihistoriallisen osaston tärkeimpiä sidosryhmiä olivat yliopiston kulttuuritoimikunta, yliopiston ja korkeakoulun alumnijyhdistys JYKYS, ylioppilaskunta, yliopiston normaalkoulu, Keski-Suomen matkailuyhdistys ry. ja Jyväskylän kaupungin matkailutoimi sekä Keski-Suomen Muistiarkisto. Yhteistyö Jyvässeudun museoiden kanssa on jatkunut aikaisempien vuosien tapaan.

MUU TOIMINTA

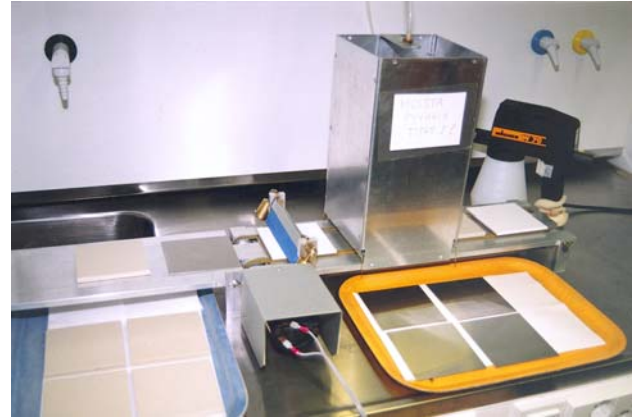
Tellervo Helin ja Pirjo Vuorinen osallistuivat Jyväskylän yliopiston edustajina Jyväskylän Jyskylä ry:n puheenjohtajan opettaja Aati Jäppisen hautajaisiin ja muistotilaisuuteen 12.11. Jyväskylän maaseurakunnan kappelissa ja Agorassa.

JULKAISUT

Museo päivitti yhdessä yliopiston viestinnän kanssa Jyväskylän yliopiston kampuksia esittelevän oppaan Seminaarinmäeltä Ylistönrinteelle. Arkkitehtuuria, historiaa ja nähtävyyksiä Jyväskylän yliopiston kampuksilla. Päivitetty versio on kyseisen julkaisun neljäs korjattu painos.

3D-Bridge -hankkeen esitelmät ja videoinnit julkaistiin internetissä sivuilla www.arthis.jyu.fi/bridge/

Kasvatuksen historian tutkija Jukka Rantala julkaisi museon kiertokirjekirja-aineistoa teoksessaan Kansaa kasvattamassa, joka käsittelee Jyväskylän seminaarista 1910-luvun lopulla valmistuneita kansakoulunopettajia. Julkaisun kustansi Minerva-kustannus.

Vuoden 2005 aikana museoon tallennettiin mm. matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan aineistoa. Dokumentointikohteina olivat bio- ja ympäristötieteen tutkimusvälineet sekä soveltavan kemian osaston puhdistuskemian tutkimusryhmän siivoussimulaattoritutkimus. Yläkuvat: Tohtori Tuula Suontamo ja siivoussimulaattorin prototyyppi. Siivoussimulaattori on pesutestilaitteisto, joka on kehitelty kovien pintojen puhdistusaineiden pesutehon tutkimista varten. Prototyyppi on tallennettu Jyväskylän yliopiston museon kokoelmiin numerolla 3465:1. Alh. vas.: Erityislaboratoriomestari Raija Vassinen esittelee nykyisin käytössä olevaa ultramikrotomia, jolla leikataan kudokset. Alh. oik.: Käsikäyttöinen ultramikrotomi, jolla Raija Vassinen pitkään työskenteli, on tallennettu yliopiston museon kokoelmiin numerolla 2684:12. Kuvat: Erkki Järvinen ja Mirva Tapper.

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

HENKILÖKUNTA

Luonnontieteellisellä osastolla työskenteli neljä ja puoli vakituista työntekijää; intendentti, konservaattori, suunnittelija, asiakaspalvelusihteeri ja museomestari. Osastojen yhteinen museomestari työskenteli pääosan vuotta luonnontieteellisellä osastolla. Oman henkilökunnan lisäksi museolla työskenteli 21 määräaikaista työntekijää. Määräaikaisen henkilökunnan palkkaus järjestettiin Jyväskylän kaupungin vuosittaisesta avustuksesta ja työministeriön työllistämisvaroin. Lisäksi työministeriön kautta järjestyi rahoitusta nuorten työharjoittelijoiden palkkaamiseen.

Vakinainen henkilökunta

Koskela Tanja, intendentti
luonnontieteellisen osaston toiminnasta vastaaminen, kokoelmien kartuttaminen, ylläpito ja hoito sekä tutkimukseen ja tiedottamiseen liittyvä toiminta
Mäntynen Jarkko, konservaattori
eläinten konservointi, nahka- ja luukortiston ylläpito, opastus, kokoelmien hoito ja asiakaspalvelu

Kotiranta Hillevi, suunnittelija

puutarhaan liittyvät työt, kasvien ja siementen hankkiminen, puutarharekisterin ylläpito, istutusten hoidon ja kunnossapidon asiantuntija-apu Senaatti-kiinteistöjen Keski-Suomen kiinteistöalueelle, talousasiat ja asiakaspalvelu

Peltola Seija, asiakaspalvelusihteeri

asiakaspalvelu, markkinointi ja tiedotus, museokaupan hoito, opastus ja harjoittelijoiden ohjaus

Kahila Tapani, museomestari (yhteinen kulttuurihistoriallisen osaston kanssa)

näyttelyiden visuaalinen ja tekninen suunnittelu ja toteutus, näyttelyn piirrokset ja valokuvaajan tehtävät

Tilapäinen henkilökunta

1. Työministeriön työllistämisvaroin

Kulmala Kari, tutkimusavustaja, 1.3.–31.8.

hyönteisnäytteiden määrittäminen, hyönteiskaappien järjestäminen, asiakaspalvelu ja avustaminen toimintatilan rakentamisessa

2. Museon varoin (kaupungin vuosittainen avustus)
Hänninen Kirsi, 1.–18.1. ja 1.8.–30.9.

tammikuussa Metsäjänis ja rusakko -näyttelyn suunnittelu ja elo-syyskuussa Ilves, leijona ja kissojen sukua -näyttelyn suunnittelu

Kivioja Kaisa, valtionhallinnon harjoittelija, 1.6.–1.8. asiakaspalvelu, opastus, putkilokasvien rekisteröinti ja Luonnon monimuotoisuus -ikkunanäyttelyn suunnittelu

Kunttu Panu, museoavustaja, 1.–31.12.

käypänäytteiden inventointi ja rekisteröinti ATK:lle

3. Muilla sopimuksilla

Malmi Seppo, konservaattori (ESR-projekti) 1.1.–1.12. eläinten konservointi

Hämäläinen Aleksandra, työharjoittelija, 1.–31.1. asiakaspalvelu, opastus ja avustaminen Metsäjänis ja rusakko -näyttelyn tekemisessä

Leppä-aho Johanna, työharjoittelija 1.–17.1. asiakaspalvelu, opastus, avustaminen Metsäjänis ja rusakko -näyttelyn tekemisessä

Mikkonen Maiju, matkailualan harjoittelija, 10.–18.1. ja 10.–23.11.

asiakaspalvelu, opastus ja näyttelytekstien kääntäminen englannin kielelle

Mannisenmäki Niina, matkailualan harjoittelija, 7.3.–14.4.

asiakaspalvelu, opastus, avustaminen Metsäjänis ja rusakko -näyttelyn tekemisessä ja Pupujahti-teemaopastuksen suunnittelu ja toteutus

Hedman Mia, matkailualan harjoittelija, 7.3.–18.4. ja 8.8.–2.9.

asiakaspalvelu, opastus, kasvinäytteiden kunnostus sekä avustaminen Metsäjänis ja rusakko -näyttelyn ja Kultakuumetta -näyttelyn tekemisessä ja Pupujahti-teemaopastuksen suunnittelu ja toteutus

Rautiainen Jani, kuntouttava työtoiminta, 29.3.–31.7. ja 2.12.–31.12.

käsikirjaston kirjojen inventointi ja tietojen tallentaminen ATK:lle

Tuunanen Johanna, matkailualan harjoittelija, 19.4.–27.5.

asiakaspalvelu, opastus ja Kultakuumetta -näyttelyn teossa avustaminen

Holkkio Tuomas, työharjoittelija, 27.6.–26.7.

kivikokoelman kirjaaminen, asiakaspalvelu ja avustaminen toimintatilan rakentamisessa

Rantanen Kirsi, matkailualan harjoittelija, 22.9.–9.11. asiakaspalvelu, opastus ja avustaminen Ilves, leijona ja kissojen sukua -näyttelyn rakentamisessa

Vedenpää Jari, työharjoittelija, 7.11.–23.12. vastaanotettujen eläinnäytteiden digitointi

Kyppö Jurko, työelämään tutustuminen, 21.–25.11. opastuksissa, näyttelyiden rakentamisessa ja kokoelmien hoidossa avustaminen

Ahola-Huhta Matti, kuntouttava työtoiminta, 13.–31.12.

koordinaattien haku kasvinäytteisiin

Viikonloppupäivystyksissä avustivat Sanna Kahila, Marika Kolehmainen, Maija Laukka, Maiju Mikkonen ja Anna Saari sekä museo-opastuksia pitivät Panu Halme, Saara Laukkanen ja Maiju Mikkonen

KOKOELMAT

Kuolleita lintuja vastaanotettiin 93 ja nisäkkäitä 32, mm. kuusi ilvestä, kaikki jääneet auton alle Keski-Suomessa (ilveskanta on kasvussa). Osa näistä ja vanhemmista näytteistä konservoitiin.

Kokonaisnäyttemäärä toimintakertomusvuoden lopussa oli 245 293. Toimintakertomusvuoden kartunta oli yhteensä 5135 näytettä. Hyönteisnäytteitä vastaanotettiin 4250 ja kasveja 468 näytettä. Suurimmat lahjoitukset olivat Veikko Huhdan 1246 kovakuoriaista ja 207 hämähäkkiä sekä Tiina Suomen 1441 hyönteistä, joista 1068 kovakuoriaista. Valtakunnalliseen Kastikkatietokantaan tallennettiin 447 kasvinäytettä. Kaikki kokoelmakaappeihin taksonomiseen järjestykseen talletetut putkilokasvit ovat tietokannassa (Ks. liite 3).

NÄYTTELYT

Perusnäyttely Perintönä ympäristö

Näyttely esittelee Keski-Suomen luontoa vanhimmasta kallioperästä 2000-luvun kohteisiin. Perusnäyttelyn rakentaminen on toteutettu Länsi-Suomen lääninhallituksen Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) myöntämien varoin. Näyttelyä täydennettiin edelleen toimintavuonna.

Perusnäyttelyyn tuli uusina eläiminä Multialla edellisenä syksynä ammuttu hirvi, 11-piikkinen uros sekä vitriineihin näätä ja pähkinähakki. Toimintatila valmistui vuoden lopulla. Sinne siirrettiin aikaisemmin museotilassa olleet AV-laitteet sekä video ”Tulevaisuutta metsolle”. Tilaan sopii videoesityksiä katsomaan n. 30 henkilöä ja pöytiin piirtämään n. 20 lasta. Ilmoitustaulusta tehtiin erillinen siirrettävä yksikkö omine valoineen, mikä helpottaa pääsyä taulun takana oleviin ulkoikkunoihin. Aulaan tehtiin vitriini, jossa on luettelo museon ra-

hoittajista ja Keski-Suomen maakuntalintu metso. Aulan puolelle tuli myös museon auki-/kiinniolosta kertova valokyltti.

Vaihtuvat näyttelyt

- Syksystä talveen 29.10.2004–31.3.2005 Jussi Murtoosaaren valokuvia.
- Muistoja 50-luvulta 5.8.2003–8.5.2005 Mainospylväs-näyttely museon ala-aulassa.
- Vesilinna 50 vuotta 1.7.2003–2.10.2005 Vesilinnan historiasta kertova näyttely museon ulkoikkunoissa.
- Luonnon monimuotoisuus 4.10.–31.12.2005 Luonnon monimuotoisuutta ja museon toimintaa esittelevä näyttely museon ulkoikkunoissa ja www-sivuilla.
- HirvIlloinen hirvikärpänen 25.9.2004–9.1.2005 Hirvikärpäsestä ja hirvestä kertova näyttely.

Kultakuumetta -näyttely esitteli kullankaivun eri menetelmiä sekä käsitteli myös kullankaivun ympäristöllisiä vaikutuksia. Kuva: Tanja Koskela.

- Metsäjänis ja rusakko 18.1.–17.4.2005
Näyttely metsäjäniksen ja rusakon elämästä. Näyttelyyn liittyi dioraama, jossa lapinöllö tähyilee metsäjänistä. Näkövammaisten koulun oppilaat tekivät näyttelyyn jänisaiheisia taide-
töitä. Osa teksti- ja kuvapaneeleista lainattiin Metsästysmuseosta Riihimäeltä.
- Kultakuumetta – kullankaivu ammattina ja harrastuksena 2.4.–31.8.2005
Näyttely esitteli Lapin kullankaivun historiaa ja nykypäivää. Näyttelyyn kuului mm. suurimpien Suomesta löydettyjen kultahippujen jäljennöksiä ja kolme aitoa kultahippua. Näyttelyn toteutti Lapin kullankaivajain liitto ja Geologian tutkimuskeskus.
- Ilves, leijona ja kissojen sukua 4.10.–31.12.2005
Näyttely kissaeläinten luuston rakenteesta, uhanalaisuudesta ja niiden asemasta luonnossa ja kulttuurissa.

- Ihan kakka 4.10.–31.12.2005
Näyttelyyn kuuluu 9 uloste- ja 2 oksennuspallonäytettä, jotka on sijoitettu dioraamoihin kyseisten eläinten viereen. Näyttelyn idea lähti nuoren kävijän vieraskirjaan kirjoittamasta ”Ihan kakka” kommentista.

Muut näyttelyt

- Haapasuo talvella -dioraama. Mäkihön juustola, Leivonmäki.
- Rutajoki kesällä -dioraama. Vanhan Penttilän viinitila, Leivonmäki.
- Jyväskylän kaupunkiluontoa -dioraama. Jyväskylän matkakeskus.
- Rutajoki-Päijänne -dioraama. TB-huoltamo Leivon huoltamo Oy, Leivonmäki.
- Seminaarinmäen uhanalaisia eliöitä -dioraama. Jyväskylän yliopiston kirjasto.

Yleisnäkömää Ilves, leijona ja kissojen sukua -näyttelystä. Päädyssä oleva leijonadioraama avattiin näkymään myös Vesilinnan ulkoikkunoiden kautta. Kuva: Tapani Kahila.

- Keski-Suomen metsä- ja vesiluontoa -dioraama. Bio- ja ympäristötieteiden laitos.
- Joutsenäiti poikasineen -dioraama. Keski-Suomen keskussairaalan synnytysosasto.

KÄVIJÄT

Museo oli avoinna ti–pe klo 11–18 ja la–su klo 12–17. Pääsylippujen hinnat olivat: aikuiset 4 e, opiskelijat 2 e, alle 18-vuotiaat sekä museologian ja biologian opiskelijat ilmaiseksi, ryhmät (yli 10 hlöä/ryhmä) 3 e/henkilö. Perjantaisin museoon oli vapaa pääsy. Kokoelmiin ja näyttelyihin tutustui 14 265 kävijää, joista maksaneita oli 1896. Kävijöistä 31 % oli koululais- ja päiväkotiryhmiä (ks. liite 1.).

Alakerran lintu- ja nisäkäsvitriinejä käytti opetukseen viisi koululuokkaa, yksi päiväkotikoulu sekä lajien opeteluun yksi ryhmä Jyväskylän seudun ammattiopistosta, yksi ryhmä Jämsän seudun koulutuskeskuksesta ja bio- ja ympäristötieteen opiskelijat.

TAPAHTUMAT

Kansainvälinen museopäivä 18.5. Museoon vapaa pääsy, kävijöitä 138.

Yläkaupungin yö 21.5. Museo auki klo 21 asti. Vapaa pääsy klo 15–21. Kävijöitä 60.

XIV valtakunnalliset luonnontieteelliset museopäivät 3.–5.10. teemalla Luonnontieteelliset museot yhteiskunnallisina vaikuttajina. Järjestäjinä toimivat Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellinen osasto ja Museo-liitto. Päiviin osallistui noin 50 museoammattilaista ja opiskelijaa. Puheenvuorot ja esitelmät käsittelivät museoalan historiaa ja nykyisyyttä sekä luonnontieteellisten museoiden tehtäviä ja merkitystä. Intendentti Tanja Koskelan esitelmä käsitteli luonnontieteellisten museoiden näyttelyiden vaihtumista ja kiertämistä koskevan kyselytutkimuksen tuloksia. Iltajuhla pidettiin 4.10.

Keski-Suomen luontomuseolla, ja 5.10. tehtiin retki Leivonmäen kansallispuistoon.

2.8. Kaupunginjohtaja Markus Andersson ja sivistystoimenjohtaja Laila Kontkanen tutustuivat museoon. Museon johtaja Janne Vilkkunen, varajohtaja Janne Koti-aho ja intendentti Tanja Koskela esittelivät heille museon näyttelyitä, kokoelmia ja toimintaa.

Yhdessä bio- ja ympäristötieteiden laitoksen kanssa järjestettiin 2.9. sieninäyttely ja sienineuvontatapahtuma museon kirjastossa. Kävijöitä 131.

TALOUS

Perusnäyttelyn rakentaminen on toteutettu museon toimintabudjetin ulkopuolisella rahoituksella, Länsi-Suomen lääninhallituksen Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) myöntämien varoin. Perusnäyttelyä on täydennetty EAKR-hankkeen päätyttyä (2004) Jyväskylän kaupungin projektirahoilla. Kaupungin projektirahoilla toteutettiin myös vaihtuvia näyttelyitä.

Museokaupan myyntituotteita olivat julkaisut, postikortit, oppimateriaali, muisto- ja koriste-esineet, korut, lintujen ruokinta-automaatit, palapelit, ennakkotilaukset koristepuiden taimista ja makeiset. Ehtona myynnille on keskisuomalaisuus ja luontoaihe. Museokaupan arvonlisäveroton tuotto oli 4333 euroa.

Asiakkaat voivat tilata koulutetuilta oppailta maksullisen opastuksen. Opastus maksoi 45 euroa. Sunnuntai- ja iltaopastus on 60 euroa. Kaupungin kouluille ja päiväkodeille opastus on ilmainen. Pääsylippujen ja opastuksien arvonlisäveroton tuotto oli 6602 euroa. Kokonaiskävijämäärä oli 14 265, josta maksaneita oli 13 %.

Ulkopuolista rahoitusta hankittiin myymällä viheralueiden hoidon osaamista Senaatti-kiinteistölle suunnittelija Hillevi Kotirannan toimiessa viheralueiden hoidon asiantuntijana ja opastajana.

SIDOSRYHMÄT

Toimintavuonna tärkeimpiä sidosryhmiä olivat Keski-Suomen luontomuseon rahoittajat (Euroopan aluekehitysrahasto, Länsi-Suomen lääninhallitus, Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen liitto, Jykes Oy, Jyväskylän yliopisto, Keskimaa, Keski-suomalainen, Metsähallitus, Metsäliitto, Valtra Oy Ab, Vapo Oy, Ellen ja Artturi Nyssösen säätiö, Jyväskylän Yliopistosäätiö, Keski-Suomen Osuuspankki ja YIT Rakennuttajat Oy). Muita sidosryhmiä olivat Jyväskylän museot, Ravintola Vesilinnana, Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteen laitos, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Keski-Suomen ympäristökeskus, Jyväskylän Seudun luonnonsuojeluyhdistys ry, Jyväskylän sieniseura, Keski-Suomen lintutieteellinen yhdistys ry, Jyväseudun hyönteiskerho, Jyväskylän puutarhaseura ry ja Matkatoimisto Jyväskylään Oy. Luontoyhdistykset ja -kerhot ovat kokoontuneet museolla ja tehneet talkootyötä. Bio- ja ympäristötieteen laitoksen tutkimusryhmien työpanos on ollut merkittävä.

TIEDOTUS

Apu 3/05: ”Viimeinen irvistys Jyväskylässä”. Johanna Leppä-ahon ja Aurora Nurmen jutustelua susista museon susivetriinin äärellä.

17.2. Keski-Suomen viikko: ”Metsäjänis Vesilinnassa”. Metsäjänis ja rusakko -näyttelyn esittely.

21.2. Keski-suomalainen: ”Metsäjänis tai rusakko, mutta ei puputtajia”. Metsäjänis ja rusakko -näyttelystä ja muutakin juttua jäniksistä.

23.2. Keski-suomalainen: ”Nokalla päähän”. Luontopalstalla juttu museolle tuoduista talitiaisen tappamista urpiaisista.

24.3. Keski-Suomen viikko: ”Rusakko vai metsäjänis pääsiäispupuksi”. Tanja Koskelan haastattelu Metsäjänis ja rusakko -näyttelystä ja yleensäkin jäniksistä.

16.6. Radio Jyväskylä: Tanja Koskelan haastattelu Kultakuumetta -näyttelystä.

Ylempi kuva: Museologian ainejärjestö Diaarion opiskelijat avustivat luonnontieteellisten museopäivien järjestelyissä. Kuvassa ilmoittautumisten vastaanotto Ambioticassa.

Alempi kuva: Luonnontieteellisten museopäivien osallistujille järjestettiin kauniissa syysäässä retki Leivonmäen kansallispuistoon. Retkijohtajana toimi lehtori ja yliopiston museon entinen varajohtaja Veli Saari. Kuvat: Museoliitto.

18.8. Radio Keski-Suomi: Tanja Koskelan haastattelu suorassa lähetyksessä Kultakuumetta -näyttelystä.

29.8. Radio Keski-Suomi: Tanja Koskelan haastattelu Kultakuumetta -näyttelystä.

3.10. Keski-Suomen alueuutiset (TV2): Tanja Koskelan haastattelu Perintönä ympäristö -näyttelystä.

6.10. Keski-suomalainen. ”Museo on portti”. Janne Vilkkunan haastattelu liittyen Luonnontieteellisiin museopäiviin varustettuna Ilves, leijona ja kissojen sukua -näyttelyn leijonan kuvalla.

12.10. Keski-suomalainen: ”Halvaantunut tyttöilves lopetettiin”. Kertoo museolle tuodusta ilveksestä.

16.10. Keski-suomalainen: ”Kuolleet eläimet toivottavat tervetulleeksi”. Humiseva Harju -pakinapalstalla juttu Matkakeskuksessa olevasta museon vitriinistä.

27.10. Keski-Suomen viikko: ”Onks tää kakka metson vai otson”. Tanja Koskelan haastattelu Ihan kakka -näyttelystä.

2.11. Keski-suomalainen: ”Pöllö söi siipensä”. Luontopalstalla juttu hoidossa olleesta siipensä lihat syöneestä viirupöllöstä.

Marraskuu. Jyväskylän ylioppilaslehti 14/05: ”Ilves, leijona ja 11 kakkaa näytillä”. Tanja Koskelan haastattelu Ilves, leijona ja kissojen sukua ja Ihan kakka -näyttelystä.

9.11. Jyväskylän kaupungin tiedotuslehti: ”Kissojen suku luontomuseossa”. Leijonan kuvalla varustettu pikku-uutinen Ilves, leijona ja kissojen suku -näyttelystä.

14.11. Keski-suomalaisen Viikon viisaudet -palstalla Tanja Koskelan lausunto Ihan kakka -näyttelystä: ”Ajattelimme, että kai sitä kakkaa sitten pitäisi esitellä”.

Ihan kakka -näyttelyn idea sai alkunsa kävijän vieraskirjaan kirjoittamasta kommentista. Näyttelyssä oli esillä eläinten jätöksiä sekä tietoa jätösten merkityksestä luonnon kiertokulussa. Kuvassa liito-oravan pannoita. Kuva: Tapani Kahila.

20.11. Keski-suomalainen: ”Poliittiset eläimet museossa”. Ilves, leijona ja kissojen sukua -näyttelyn esittely. Joulukuu. Tiedonjyvä, 7/05: ”Ihan kakkaa luontomuseossa”. Ihan kakka -näyttelyn esittely.

28.12. Suur-Jyväskylän lehti: ”Kissoja luontomuseolla”. Tanja Koskelan ja Kirsi Hännisen haastattelu Ilves, leijona ja kissojen sukua -näyttelystä.

KOKOUSTILAN KÄYTTÖ

Museon kokoustilassa kokoontui Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen hallitus kolme kertaa (5–9 henkilöä) ja rareiteetikomitea kerran (6 henkilöä). Lintutieteellinen yhdistys järjesti viisi yleisölle suunnattua lintu-iltaa (yhteensä 107 henkilöä) ja syyskokoukseen osallistui 22 henkilöä. Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistyksen kasviharrastuskerho kokoontui kahdeksan (4–27 henkilöä), sieniseuran hallitus kolme kertaa (5–6 henkilöä) ja Jyvässeudun hyönteiserho kerran (14 henkilöä). Kaunokki-hankkeen ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa (3 ja 6 henkilöä).

Kokoustilassa pidettiin bio- ja ympäristötieteiden laitoksen Uhanalaiset kasvit -kurssi (26 opiskelijaa). Matkailualan opiskelijoille oli Keski-Suomen luonto kurssi (16 opiskelijaa) ja museologian opiskelijoille luento luonnontieteellisistä kokoelmista (19 opiskelijaa). Museon omaan toimintaan liittyviä kokouksia oli 28.

Kokoustilaa vuokrattiin ulkopuolisille ryhmille kokouskäyttöön Ravintola Vesilinnan kautta 7 kertaa. Näihin kokouksiin osallistui yhteensä noin 90 henkilöä.

KOULUTUS

16.2. koko henkilökunta osallistui Personel Travel-matkahallintajärjestelmä -koulutukseen.

1.9. Tanja Koskela ja Hillevi Kotiranta osallistuivat Kasvitieteellisten puutarhojen 19. neuvottelupäiviin Kuopiossa. 26.–27.9. Hillevi Kotiranta osallistui digikameralla ku-

vaaminen, skannerin käyttö ja kuvan käsittely verkkoon -koulutukseen.

12.10 Tanja Koskela ja Hillevi Kotiranta osallistuivat koulutukseen, jossa aiheena oli Rondo: digitaalinen arkistointi ja ostolaskujen paperiton käsittely.

2.11. Tanja Koskela ja Hillevi Kotiranta osallistuivat Ploine-koulutukseen vasta-alkajille: perustietoja ja ominaisuuksia www-julkaisujärjestelmästä sisältöjen ylläpitäjille ja päivittäjille laitoksilla ja yksiköissä.

Tanja Koskela jatkoi museologian opintoja.

OPETUS JA ESITELMÄT

Museo on toiminut bio- ja ympäristötieteiden, OKL:n ja museologian opiskelijoiden demonstraatiopaikkana sekä osallistunut koulujen, oppilaitosten ja päiväkotiryhmien opintokäyntien suunnitteluun. Jyväskylän kaupungin ala-asteiden 1. luokkalaiset vierailivat opetussuunnitelmansa mukaisesti Luontomuseolla marraskuussa. Opintokäyntien ohjelmaan kuului muun muassa opastettu näyttelykierros sekä ohjattu opetustuokio piirustustehtävineen kirjastossa. Opintokäyntien aikana museolla vieraili yhteensä n. 500 ekaluokkalaista. Museo osallistui TE-keskuksen maahanmuuttajille tarkoitettuun Palapeli-projektiin järjestämällä erityisopastuksia maahanmuuttajaryhmille ja tutustuttamalla heitä erityisesti keski-suomalaiseen luontoon.

Intendentti Tanja Koskela luennoi 3.2. ja 4.2. bio- ja ympäristötieteiden laitoksella Evoluutioekologia ja elinkierrot -kurssilla (EKO 951) kasvien elinkierroista ja kasvien lisääntymisstrategioiden evoluutiosta.

Tanja Koskela piti Jyväskylän ammattiopiston matkailualan opiskelijoille Keski-suomalainen kulttuuriperintö ja luonto -kurssilla opetusta 16.8. ja 25.8. Opetus sisälsi sekä luentoja että maastoretkeä.

KTL:n järjestämässä esi- ja alkuopetuksen seminaarisarjassa Tanja Koskela piti 30.8. esitelmän Museon kautta metsään! – Keski-Suomen luontomuseo ympäristökasvattajana.

Suuri osa kouluryhmistä tilaa tutustumiskäynnilleen opastetun näyttelykierroksen, Oravasaaren kouluryhmää opastamassa asiakaspalvelusihteeri Seija Peltola. Kuva: Tapani Kahila.

Tanja Koskela piti XIV Valtakunnallisilla luonnontieteellisillä museopäivillä 4.10. esitelmän Vaihtuvatko ja kiertävätkö luonnontieteelliset näyttelyt?

24.11. Konservattori Jarkko Mäntynen esitteli museologian perusopiskelijoille museon näyttelyitä ja luonnontieteellisiä kokoelmia sekä Tanja Koskela piti samasta aiheesta johdantoluennon (tallennus ja dokumentointi MSL P020).

TUTKIMUSYHTEISTYÖ

Museon tieteellisesti tallennetuilla ja systemaattisesti järjestetyillä luonnontieteellisillä kokoelmilla on tärkeä merkitys tutkimuksen referenssiaineistona. Museon tilat ja kokoelmat olivat toimintavuoden aikana hyvin merkittävässä roolissa etenkin tekeillä olevissa Panu Halmeen ja Tero Toivasen väitöskirjatöissä.

Järjestettiin työtilat Tero Toivasen väitöskirja-aineistoa tutkiville kahdelle henkilölle, jotka työskentelivät

kokoelmatiloissa koko vuoden sekä Panu Halmeelle, joka teki huhti-joulukuussa väitöskirjaansa liittyviä sienilajiston määrittystöitä. Panu Kunttu on tehnyt syys-joulukuussa pro gradu -työhönsä liittyvää määrittys- ja selvitystyötä. Panu Halme ja Panu Kunttu ovat tehneet loka-joulukuussa Janne Kotiahon tutkimusryhmän tutkimuksiin liittyviä kääpälajiston määrittystöitä. Panu Kunttu on myös tehnyt Mikko Mönkkösen tutkimusryhmän kääpäaineistojen (Kustannustehokas metsiensuojelu Etelä-Suomessa) määrittystöitä. Katja Juutilainen, Oskari Härmä ja Anni Markkanen ovat tehneet sienilajiston määrittystöitä osana yliopiston tutkimusryhmäharjoitteluaan. Oskari Härmä on myös tehnyt kääpämäärittystöitä osana Lounais-Hämeen kääpälajiston inventointejaan. Saana Katajamäki kävi läpi kokoelman kaskaat ja toimitti tiedot Suomen ympäristökeskukselle täydentämään Suomen kaskas-atlasta. Tietoja hyödynnetään myös tulevassa selvitysraportissa Suomen kaskaista.

Toimintakertomusvuonna museolle toimitettiin peräti kuusi auton alle jäänyttä ilvestä. Konservattori Seppo Malmi täytti niistä kaksi, ja ne laitettiin myös esille Ilves, leijona ja kissojen -sukua näyttelyyn. Kuvan ilves, noin 9–10 kuukauden ikäinen koiras, löydettiin Muuramesta. Kuva: Tapani Kahila.

Seuraavissa jo valmistuneissa bio- ja ympäristötieteiden pro gradu -tutkielmissa on käytetty tutkimusaineistona museon luonnontieteellisiä kokoelmia:

- Outi Hiltula & Terhi Lensu: Voimajohtoaukeiden raivauksen merkitys ojitettujen soiden päiväperhosille ja kasvillisuudelle.
- Jyrki Ilves: Suojavyöhykkeen vaikutus putkilokasvien monimuotoisuuteen metsälakipuroissa.
- Maija Mussaari: Metsälain 10 § 2. momentin punonvarsien merkitys kääpä-, kovakuoriais- ja epifyttisammallajistolle.

Lisäksi tekeillä oli neljä bio- ja ympäristötieteiden pro gradu -tutkielmaa, joissa hyödynnetään museon luonnontieteellisiä kokoelmia.

MUUTA YHTEISKUNNALLISTA PALVELUA

Määritettiin 47 museolle toimitettua näytettä ja vastattiin puhelimesta lukuisiin yleisökyselyihin.

Korjattiin Viitaniemen koulun huuhkaja ja täytettiin käki Kukkumäen koululle. Määritettiin poliisille linnunjäännökset, oli ukkometso.

Lähetettiin Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen ja Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen alueilta toimitetuista linnuista tiedot ko. yhdistyksille.

Lainattiin 30.9. Pauliina Laitiselle 12 yökköstä ja yksi kääriäinen opetukseen Jokioisiin, 24.1. Tomi Kumpulaiselle 112 perhosta lajintuntemuskurssia varten, 30.3. Säynätsalon ala-asteelle 15 lintua sekä Auvo Hamarukselle 11.10. seitsemän pöllöä partiolaisten lajintunnistuskurssille ja 7.3. liito-orava esitelmää varten. Lainattiin Keski-Suomen museolle 20.2. kahdeksan lintua Aqua vitae, Päijänne elämän vesi -näyttelyyn ja 8.4. susi Vapaa-aika 2005 -messuille Paviljonkiin.

Lähetettiin 7.3. 13 ja 1.11. kaksi sieninäytettä Luonnontieteelliselle keskusmuseolle määrittystä varten.

JULKAISUT JA ARTIKKELIT

Julkaisuluettelo sisältää vakinaisten työntekijöiden julkaisut sekä sellaiset tutkimusryhmien ja ei-vakinaisten työntekijöiden (kuten harjoittelijoiden) julkaisut, joissa on merkittävässä määrin hyödynnetty museon luonnon- ja kasvitieteellisiä kokoelmia ja/tai työtiloja.

- Farin Leila: Puutarhaopetus Jyväskylän seminaarissa ja kasvatustieteellisessä korkeakoulussa 1863–1967. – Pimpinella vol 24: 8-12.
- Halme Panu: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden kääväkäsinventointi. Inventointiraportti, Metsähallitus 52 ss.
- Hiltula Outi, Lensu Terhi, Kotiaho Janne, Saari Veli and Päivinen Jussi 2005: Voimajoh-toaukeiden raivauksen merkitys soiden päiväperhosille ja kasvillisuudelle. – Suomen ympäristö 795.
- Hokkanen Marja, Kotiaho Janne, Lehtonen Hannu, Päivinen Jussi, Similä Maarit and Tukiä Harri 2005: Ennallistettujen metsien seuranta. Teoksessa: Ennallistamisen ja luonnonhoidon seurantasuunnitelma, toim: Hokkanen Marja, Alanen Aulikki ja Aapala Kaisu. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja B, 76: 12–25.
- Härmä Oskari ja Kunttu Panu: Käpähavainnot Lounais-Hämeestä. – Lounais-Hämeen Luonto 92: 12–14.
- Kotiaho Janne, Kaitala Veijo, Komonen Atte and Päivinen Jussi 2005: Predicting the risk of extinction from shared ecological characteristics. – Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS) 102: 1963–1967.
- Kotiranta Hillevi: Kampusopas – Kulttuurikävelylle Jyväskylän yliopiston kampuksille. – Pimpinella vol. 24: 5.
- Kotiranta Hillevi: Jyväskylän kuulumisia. – Pimpinella vol 24:25–26.
- Lehmusnotko Juha: Pihlajan (*Sorbus aucuparia* L.) sopeutumisesta ilmastonmuutokseen – fenologiatutkimusta kasvitieteellisillä puutarhoilla. – Pimpinella vol 24: 6–7.
- Mattila Niina, Kaitala Veijo, Komonen Atte, Kotiaho Janne and Päivinen Jussi: Ecological determinants of distribution decline and risk of extinction in noctuid moths. – Conservation Biology (painossa)
- Päivinen Jussi, Grapputo Alessandro, Kaitala Veijo, Komonen Atte, Kotiaho Janne, Saarinen Kimmo and Wahlberg Niklas 2005: Negative density – distribution relationship in butterflies. – BMC Biology 3: 5.
- Selonen Ville, Ahlroth Petri and Kotiaho Janne 2005: Anthropogenic disturbance and diversity of species: polypores and polypore associated beetles in forest, forest edge and clear cut. – Scandinavian Journal of Forest Research (painossa).
- Toivanen Tero, Selonen Ville, Kotiaho Janne 2005: Suojavyöhykkeet, kulutus ja lahoppuun tuotto – vaikutukset monimuotoisuuden säilyttämiseen. – Teoksessa: Mosse puolimatkasaa – monimuotoisuuden tutkimuspohjelman (2003–2006) välitulokset, toim: Otsamo Antti. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 14/2004. p.128–130.
- Uusitalo Anna, Kotiaho Janne, Päivinen Jussi, Rintala Teemu and Saari Veli 2005: Kasvien ja päiväperhosten esiintyminen luonnontilaisilla ja ojitetuilla soilla. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja sarja A, (painossa).

Toimintatila rakenteilla. Toimintakertomusvuonna valmistuivat tilan perusrakenteet. Tilaa täydennetään tulevana vuonna opetusvälineillä ja -materiaalilla. Kuva: Tapani Kahila.

MAAKOTKAN LUURANGON VALMISTUKSESSA ON MONTA VAIHETTA

1.

2.

4.

1. Luurangon valmistus alkaa sopankeitolla. Keittämällä erotellaan luut lihoista.
  2. Keittämisen jälkeen luut vielä valkaistaan, ja sitten palapelin kokoaminen alkaa.
  3. Rankaa koottaessa käytetään monenlaisia apuvälineitä kuten porakonetta.
  4. Väännetään vaikka rautalangasta! Rangan osasten yhteen kokoamista.
  5. Valmis lopputuote odottamassa esillelaittoa kokoelmatiloihin.
- Kuvat: Tapani Kahila.

3.

5.

KASVITIETEELLINEN PUUTARHA

Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellisen osaston yksikkönä toimiva kasvitieteellinen puutarha käsittää yliopiston viheralueet Seminaarinmäellä (Seminaarinpuisto, Aallonpuisto, Pitkäkatu 1 ja Seminaarinkatu 30–32 pihat), Mattilanniemessä ja Ylistönrinteellä. Puistot sijoittuvat yliopistorakennusten ympäristöön ja edustavat rakennusaikansa puistosuunnittelua ja kasvi-
valikoimaa. Rakennetut puistot ja viheralueisiin kuuluvat luonnonmetsiköt mukaan lukien pinta-ala on noin 36 ha.

PUUTARHAN HOITO

Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija vastaa puutarhan kasvikoelmista, hankkii täydennys- ja korjausistutusten kasvit, toimii viheralueiden hoidon asiantuntijana ja opastaa ulkoalueiden työntekijät hoitotöiden erityiskohtiin.

Yliopiston kiinteistöt ja viheralueet hoidetaan Senaatti-kiinteistöjen ja tarjouskilpailun perusteella valitun kiinteistönhoitoyhtiön välisen hoitosopimuksen mukaisesti.

Kansainvälinen ISS Palvelut osti (6/2004) Engel Oy:n ja organisaatiot yhdistyivät. Vuoden 2005 alusta Seminaarinmäen kiinteistöjen ja viheralueiden hoito jatkui edellisvuosien tapaan: Engelin työntekijät jatkoivat töitä ISS Palveluiden nimissä. Ylistönrinteen ja Mattilanniemen kiinteistöt ja viheralueet hoiti RTK-Palvelu Oy.

Viheralueiden hoitosopimukseen kuuluu kevät- ja syysviivous, ruohonleikkaus, istutusalueiden puhtaana-pito, lannoitus, hoitoleikkaukset ja alueiden yleinen siisteys. Hoitosopimukseen kuulumattomat työt tilataan erikseen joko ko. alueen hoitoyhtiöltä tai ulkopuoliselta urakoitsijalta.

Kiinteistönhoitoyhtiöiden kiinteistötyöntekijät hoitivat nurmikon ja yleisen siisteyden; puutarhurin vastuulla oli istutusryhmien kunnossapito, uudet istutukset ja pensaiden ja puiden leikkaukset. ISS Palveluissa on Engelin oston mukana siirtynyt puutarhuri; RTK-Palvelu Oy:ssä on kaksi puutarha-alan ammattilaista. Lisäksi kummassakin hoitoyhtiössä on kesäisin istutusten hoidossa 2–3 kausityöntekijää.

Mattilanniemen nauhuskokoelmat sisältävät 20 erilaista lajia ja lajiketta. Kallionauhuksia (*Ligularia dentata*) tarkastamassa suunnittelija Hillevi Kotiranta. Kuva: Tapani Kahila.

YHTEISTYÖTAHOT

Yliopiston viheralueita tarkastellaan keväisin ja syksyisin puistokierroksilla, joihin osallistuvat Senaatti-kiinteistöjen, yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ja tilapalvelun sekä kyseisellä alueella toimivan kiinteistöhoitoyhtiön edustajat. Seminaarinmäen kevätkatselmus pidettiin 11.5 ja Mattilanniemen – Ylistönrinteen alueet kierrettiin 26.5. Puistokierroksilla keskusteltiin hoidon periaatteista ja sovittiin ajankohtaisista töistä. Hoitotöistä kirjoitettiin muistio ja pidettiin seuranta.

Kesäkauden päätteeksi pidettiin hoitoalueiden syyskatselmus Seminaarinmäellä 25.11. ja Mattilanniemi-Ylistönrinne -alueilla 3.11. Kierroksilla tarkasteltiin kesäkauden hoidon toteutumista ja keskusteltiin syys- ja talvikauden töistä.

Kasvukauden aikana pidettiin kasvitieteellisen puutarhan suunnittelijan ja viheralueiden hoitajien kesken useita työkohtaisia ohjauspalavereita ja töistä keskusteltiin myös puhelimen ja sähköpostin välityksellä.

Senaatti-kiinteistöjen ja hoitoyhtiön kiinteistöhoiton ajankohtaisasioita käsittelevien Paku-palaverien (Paras kumppanuus) asialistalle otettiin viheralueiden hoito elokuusta alkaen. Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija osallistui palavereihin 17.8. alkaen yhteensä viisi kertaa.

Peruskorjausten jälkeinen ympäristönhoito

Yliopiston rakennusten peruskorjausten yhteydessä tehtyjen maansiirtotöiden jälkeen istutuksien ja nurmikoiden vaurioiden korjaus on ollut puutteellista.

Tulevien korjaus- ja uudisrakentamisen urakoissa ympäristön vaurioitumista ja kasvihävikkejä vähennetään rakentajan, rakennuttajan ja kasvitieteellisen puutarhan välisellä tehokkaammalla yhteistyöllä. G-rakennuksen peruskorjauksen kaikkia osapuolia koskeva tiedotuskokous oli 11.8. Arkkitehtitoimisto LPV:n arkkitehti ja kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija keskustelivat 14.10. G-rakennuksen ympäristön kasvien rakentamisaikaisesta suojauksesta ja uusien istutusten paikoista ja lajiryhmistä.

Hoitoleikkaukset ja raivaukset

Talvi- ja myyrätuhot 2004–2005 talvella olivat vähäisiä, joten tavanomaisten pensaiden kevätleikkausten lisäksi ei tarvittu suuria kasvustojen alasleikkauksia. Vesakkoa

Mattilanniemen B-rakennuksen seinustalla kiipeilevä villiviini (*Parthenocissus inserta*) syysväreissään. Kuva: Hillevi Kotiranta.

raivattiin Seminaarinmäellä tenniskentän ympäristössä ja Seminariumin rinteessä.

Muut hoitotyöt

Mattilanniemenpuistossa viime vuonna tehty puiden juuristoalueiden ilmastus paransi puiden kasvuoloja, joten kuluvana vuonna käsittely tehtiin loppuille kentän lehtipuille: puiden juuristoalueelta poistettiin pintamaata ja katettiin ilmapavalla hiekkakerroksella.

ISTUTUKSET

Mattilanniemi

23.6. perennaryhmiin istutettiin 36 jaloangervoa (*Astilbe x arendsii*) ja 14 viherkirjokuuniljaa (*Hosta fortunei* 'Albopicta').

Seminaarinmäki

Hallintorakennuksen eteen istutettiin kaadettujen puiden tilalle yksi siperianpihta (*Abies sibirica*).

Lozzin ryhmään ja Puutarhurintalon ryhmään istutettiin yhteensä 30 syyskaunosilmää (*Coreopsis verticillata*).

Peruskorjauksen takia G-talon perennat siirrettiin väliaikaisistutukseen Musican ryhmään (keltapäivänlilja ja narsissit) ja Villa Ranan tarhan kasvatusalueelle (töyh-töangervo). Musican pohjoisseinustalle istutettiin 100 komeakuuniljaa (*Hosta fortunei*).

Mattilanniemen B- ja C-rakennusten välissä kasvavat kotipihlajat, (*Sorbus aucuparia*), pylväspihlajat (*Sorbus aucuparia* 'Fastigiata') ja kuunliljat (*Hosta*) 28.9.2005. Kuva: Tapani Kahila.

Pitkäkatu 1:n perennaryhmä perusparannettiin: perennat nostettiin, jaettiin ja puhdistettiin rikkakasveista ja kasvualusta vaihdettiin. Takaisin istutettiin käyttökelpoiset lajit ja lajiryhmät: varjolilja (*Lilium martagon*), jalopioni (*Paeonia lactiflora*), syysleimu (*Phlox paniculata*), jaloangervo (*Astilbe x arendsii*) ja päivänliljat (*Hemerocallis spp.*).

Ylistörrinne

Kemian laitoksen ja kirjaston välisen alueen ketokasvi-ryhmä kunnostettiin: nostettiin ylös säilyneet lajit, poistettiin heinittynyt kasvualusta, lisättiin puhdas hiekkamulta, pinnalle puhdas hiekka, istutettiin entisistä lajeista ahomansikka (*Fragaria vesca*) ja kangasajuruoho

(*Thymus serpyllum*), yhteensä 82 tainta. Hankittiin seuraavat uudet lajit: ahokissankäpälä (*Antennaria dioica*), kissankello (*Campanula rotundifolia*) ja mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), yhteensä 80 tainta.

Nanoteknologian uudisrakennuksen ympäristön istutuksista ensimmäisen vuoden aikana kuolleiden tilalle urakoitsija istutti uudet taimet: 1 kuusi (*Picea abies*) ja 1 tammi (*Quercus robur*).

Kesäkukat

Mattilanniemessä oli kuusi kesäkukka-astiaa ja Seminaarinmäellä 10 astiaa. Yksivuotisia kukkia oli myös perennaryhmien täydentäjänä. Lajeina käytettiin mm. ahkeraliisaa, pelargoniasia, ryhmäsametikkukkaa, kesäbegoniaa, verbena ja kannaa.

KASVIKOKOELMAT

Puutarhan kasvit hankitaan ostamalla, siemenvaihdon kautta ja keräämällä itse tai saadaan lahjoituksina.

Kasvirekisteri

Puutarhan tietojärjestelmän (PUTTI) tietokantoihin kerätään taksonitiedot (nimi, auktori, levinneisyys, rakenteelliset ominaisuudet, luonnonsuojelu-, viljely- ja käyttöarvot) ja kasvatustiedot (mm. hankintatiedot, toimenpiteet ja sijoituspaikka puutarhassa).

Kasvatustietojen rekisterissä tehtiin inventaario, jossa yksivuotiset, kuolleet ja poistetut taksonit, hankintanumerot ja yksilöt siirrettiin omaan poistettujen osastonsa. Inventaarion jälkeen elossa olevien kasvien osastoilla oli 568 taksonia, 1551 numeroitua kasvikantaa ja 17000 kasvia. Kuluneena vuonna rekisteriin lisättiin 1 taksoni, 6 hankintanumeroa ja 112 uutta kasvia.

Kasvien hankinta 2005

Toimintakertomusvuonna osastoille istutettiin 3 puuta ja 328 perennaa. Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija hankki taimet Särkän ja Ahosen taimistoista; yksi perennalaji saatiin lahjoituksena ja kaksi lajia siirrettiin osastolta toiselle. Viherurakoitsija hankki nanoteknologian viheralueiden takuuajana kuolleiden kasvien tilalle uudet taimet Huutokosken Taimistosta.

Siemenvaihto, kasvi- ja siemenherbaariot

Siemenluettelo saatiin seitsemästä ulkomaisesta ja kahdesta kotimaisesta kasvitieteellisestä puutarhasta. Siemeniä tilattiin yhteensä 52 annosta.

KUVA-ARKISTO

Mattilanniemen ja Seminaarinmäen puistoista otettiin digikameralla 56 kuvaa, jotka tallennettiin cd-levykeel- le ja ATK:lle.

MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA

Toimikertomusvuonna maksullisen palvelutoiminnan tulot olivat 20077,44 euroa (ALV 0 %). Tuloja saatiin puutarhurin palveluista, intendentin pitämästä kurssista, kirjaston käytöstä, pääsylipuista, opastuksista ja museokaupan myyntituotteista.

Puutarhurin palvelut

Kasvitieteellisen puutarhan suunnittelija teki Senaatti-kiinteistöille 251 h puutarhurin ammattityötä, joka sisälsi viheralueiden hoidon asiantuntijatehtäviä, ulkoalueiden työntekijöiden opastusta puistonhoitotöiden erityiskohtiin, istutusten suunnittelua ja taimien hankintaa.

Tuotteiden myynti

Museokaupan myynnissä on taimia, Retkeilykasvioita, puisto-oppaita, kasviluuppeja, postikortteja ja muita luontomuseon henkeen soveltuvia tuotteita. Kasvitieteellisen puutarhan tunnuslajia, siperianomenapuuta (*Malus prunifolia* 'Oppio') myytiin 25 tainta. Julkaisujen ohella suosituimpia myyntituotteita olivat luupit, pienet keramiikka-, muovi- ja puueläimet.

TAPAHTUMAT

9.–11.9. pidettyjen Euroopan rakennusperintöpäivien teemana olivat Puistot ja puutarhat. Teemalla kiinnitettiin huomiota suomalaiseen puutarhaperinteeseen ja puistoihin osana rakennettua kulttuuriperintöämme. Museo oli mukana kaupungin ja useiden muiden tahojen kanssa järjestämässä luentoja, esitelmää ja kiertoajelun sisältämää ohjelmaa. 9.9. järjestetyllä kiertoajelulla esiteltiin Jyväskylän erilaisia puutarha- ja puistotyyppisiä. Yliopiston puistoista esiteltiin Mattilanniemi ja Seminaarinmäki. Puistokierrokseen osallistui 35 henkilöä.

OPASTUS JA NEUVONTA

Annettiin tietoa puutarhan lajistosta, lainattiin herbaarionäytteitä, dia- ja valokuvia opiskelijoille, tutkijoille ja harrastajille.

Biologian opiskelijat, lukioitten ja ammatillisten oppilaitosten oppilaat kävivät opiskelemassa lajintuntemusta puutarhan elävistä kasveista ja museon herbaarionäytteistä.

Puutarhaneuvoja ja lajinmäärittystä annettiin 30 henkilölle.

Käsikirjastoja kirjallisuustietojen hakemisessa käyttivät tutkijat, opiskelijat ja luontoharrastajat.

Mattilanniemen ulkomaiset pihlajat syksyn väreissä. Etualalla kasvaa komeapihlaja (*Sorbus decora*).
Kuva: Hillevi Kotiranta.

Liite 1

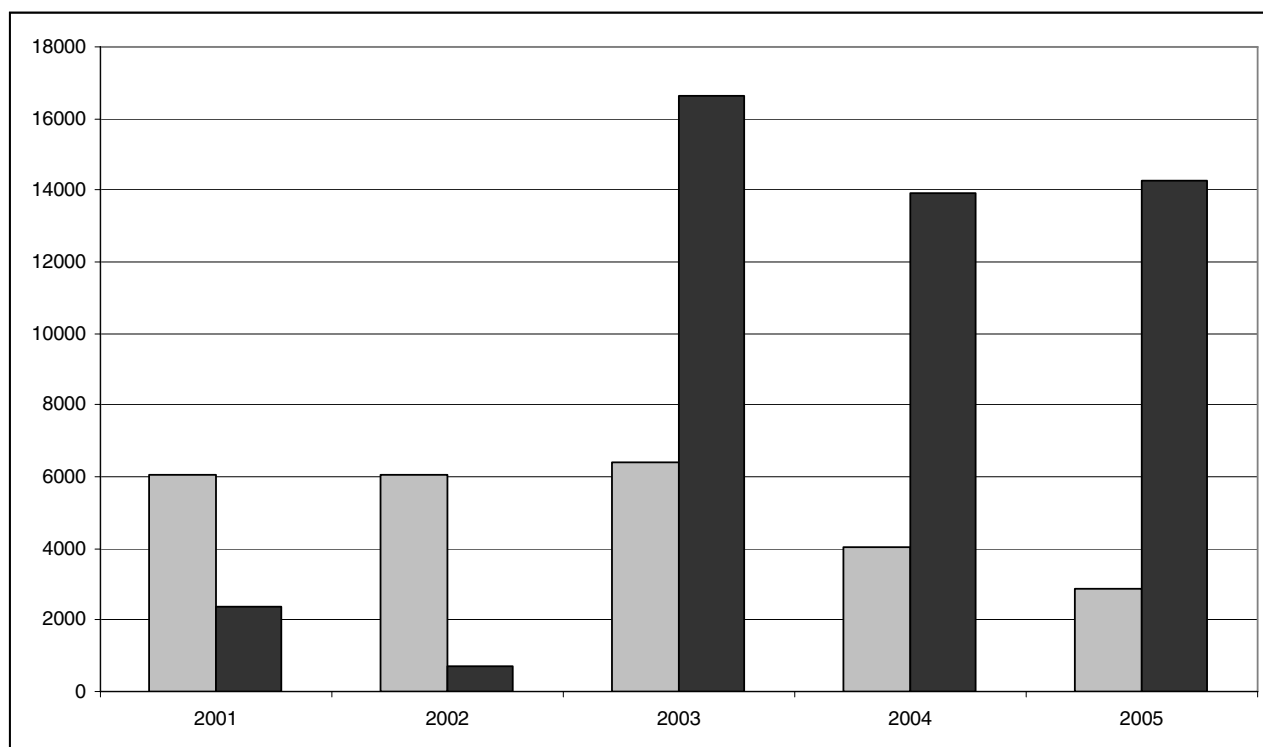
Kulttuurihistoriallinen osasto, kävijät vuonna 2005*

	yksityiset	koululaiset	muut ryhmät	yhteensä
tammikuu	145			145
helmikuu	141			141
maaliskuu	209	30	8	247
huhtikuu	152	59	12	223
toukokuu	338			338
kesäkuu	213		17	230
heinäkuu	253			253
elokuu	166			166
syyskuu	237		15	252
lokakuu	203	138	42	383
marraskuu	201	198		399
joulukuu	97			97
yhteensä	2355	425	94	2874

Luonnontieteellinen osasto, kävijät vuonna 2005

	yksityiset	koululaiset	päiväkotiryhmät	muut ryhmät	yhteensä
tammikuu	362	79	75	8	524
helmikuu	582	152	65	84	883
maaliskuu	602	308	80	44	1034
huhtikuu	460	478	230	221	1389
toukokuu	571	1197	144	289	2201
kesäkuu	716	184	49	207	1156
heinäkuu	1494	30		60	1584
elokuu	768	8		139	915
syyskuu	451	76	82	132	741
lokakuu	845	203	93	154	1295
marraskuu	626	721	64	175	1586
joulukuu	628	153	25	151	957
yhteensä	8105	3589	907	1664	14265

* Kulttuurihistoriallisen osaston näyttelyyn on vapaa pääsy, joten kävijämäärän laskemisessa käytetään seuraavaa kaavaa: museon vieraskirjan yksittäiset nimet (ei ryhmät) x 3,5. Laitosnäyttelyiden ja galleria Pinacothecan kävijät eivät ole mukana taulukossa.

Liite 2**Kulttuurihistoriallisen ja luonnontieteellisen osaston kävijämäärät vuosina 2001–2005**

 kulttuurihistoriallinen osasto

 luonnontieteellinen osasto

Vuosina 2001 ja 2002 luonnontieteellinen osasto oli auki vain osan vuotta.
Keski-Suomen luontomuseo avattiin yleisölle 30.11.2002.

Liite 3
Luonnontieteellinen osasto
Kartunta eliöryhmittäin 2005

	<u>Kartunta</u> <u>Yhteensä</u>			<u>Kartunta</u> <u>Yhteensä</u>	
Sienet	57	6054	Putkilokasvit	468	52909
Härmäsienet		3002			
Jäkälät		2148	Siemenet	52	3828
Levät		690			
Maksasammalet		278			
Lehtisammalet	7	8050			
Täytetyt eläimet	20	1164			
Kalat		308	Nahkat	48	1118
Linnut	12	698	Linnut	48	1031
Nisäkkät	8	158	Nisäkkäät		87
			Luut	5	645
			Linnut	2	318
			Nisäkkäät	3	327
Hämähäkkieläimet	217	893	Linnunmunat		967
Juoksujalkaiset		21	Linnunpesät		20
Kaksoisjalkaiset	3	4			
Simpukat ja kotilot	4	248	Kivet	1	1966
Äyriäiset	3	20	Maalajit		94

	<u>Kartunta Yhteensä</u>		<u>Kartunta Yhteensä</u>	
Hyönteiset				
Perhoset	1365	69745	Sudenkorennot	13 624
M i k r o t	204	12610	Aikuiset	13 557
Aikuiset	204	12514	Toukat	67
Kotelot		92	Koskikorennot	1 1
Toukat		4	Päivänkorennot	82
M a k r o t	1161	57135	Verkkosiipiset	6 198
Aikuiset	1161	55703	Kärsäkorennot	111
Kotelot		553	Vesiperhoset	3 1011
Toukat		879	Aikuiset	3 987
Kovakuoriaiset	2391	31000	Kotelot	24
Aikuiset	2391	30971	Pihtihäntäiset	4 30
Toukat		29	Yhtäläissiipiset	21 47441
Pistiäiset	103	3969	Luteet	223 2464
Aikuiset	102	3808	Kirput	1 40
Kotelot	1	16	Jäytiäiset	10
Toukat		145	Kierresiipiset	2793
Kaksisiipiset	90	1278		
Aikuiset	90	1270		
Kotelot		8		
Suorasiipiset	28	280		
Torakat	2	69		
Termitit		28		
			Hyönteiset yht.	4250 161174
			Aikuiset	4249 159357
			Kotelot	1 693
			Toukat	1124
			Näytteet yhteensä	5135 245293

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO